Reemetekogu

KÕIGI MAADE PROLETAARLASED, ÜHINEGE!

EESTIMAA KOMMUNISTLIKU PARTEI HARJU RAJOONIKOMITEE JA HARJU RAJOONI RAHVASAADIKUTE NÕUKOGU HÄÄLEKANDJA

Harju Elu

Nr. 72/73 (5156/5157)
XXXV AASTAKÄIK
LAUPÄEVAL, 24. juunil 1978
Hind 4 kop.

Otsustab tugev tagala

Õhku lendab must ketas — kiire sihtimine — ja nüüd on taeva all ainult tillukesed mustad killukesed, juba lendab teine ketas — kordub seesama. Kõrvalt täitsa põnev vaadata — kas mõni mööda ka läheb. Juhtub sedagi, aga mitte tihti, kui laskja on EPT Tallinna osakonna juhataja Varno Zopp, meistersportlane 1963. aastast.

Sportlik jahilaskmine sai tõsiselt käsile võetud Elvas pärast EPA lõpetamist. Jahilkäimine on meeltmööda olnud aga päris poisikesepõlvest peale, eks see jahimeheveri ole isalt pärit. Nüüdki, kui ikka vähegi tööst ja võistlustest mahti jääb, kisub metsa. See on tõeline puhkus, mis laeb järgmisteks päevadeks energiaga, milleta oleks võimatu nii töömuredele kui ka võistluspingele vastu panna.

Töö — see pole sugugi kerge, kui alluvuses on tööde kõrgperioodil 700 inimese ringis. Kevad tegi üpris murelikuks: ilmad olid maaparandaja jaoks õige kehvad. Aga plaanidega tuldi toime, seda tõendab ka esimese kvartali tulemuste eest saadud rajooni rändlipp.

Töö l — juhataja on selline, nagu üks õige asutuse juht peab olema: konkreetne, otsekohene, huumorimeelega. Inimesed on suudetud viia selleni, et nad ei oota käsku, et nüüd on vaja teha seda, toda on vaja teha nii, vaid tunnetavad, et peavad ise tegutsema. Käsu vormi ei tunne töökaaslased kunagi. Selleks, et oma inimeste soovid ära kuulata ja neile lahendus leida, on alati aega olnud. Aga meelepärane on lahendus kurtjale või muretsejale ainult siis, kui ta tõesti on selle ära teeninud. Muiduvirisejatega aetakse tõsist juttu ja see pole pikk. Kõik otsused, mis juhataja kabinetis tehakse, on konkreetsed ja lühidalt ning selgelt paika pandud.

Teadagi, et asutuses, kus on nii palju rahvast, ei saa iga asjaga juhataja juurde minna. Ja ongi nii — iga töölõigu eest vastutaja püüab omal jõul hakkama saada. Kui on mehele kindel ülesanne antud, ei sega Varno Zopp ennast vahele ega nõua iga päev aruannet, mis tehtud, mis tegemata. Mees peab ise näitama, milleks ta suuteline on. Kui vahel juhtubki, et asi veidi vale rada hakkab minema, saab kõik jälle taktitundeliselt õigesse rööpasse aetud. Rusikaga vastu lauda löömist majas pole kuuldud.

Sport — see on poliitika ja reklaam, ütleb Varno Zopp. Kui asutuses on sporditöö eestvedajad, tuleb rahvas uskumatult hästi kaasa. Isiklik eeskuju on nakkav. Siia juurde näide korvpallist. See ei tahtnud ega tahtnud vedu võtta. «Võtsime siis kehakultuurikollektiivi esimehe Jako Vackeri ja spordimetoodik Tiit Lobjakaga veel mõned mehed ja hakkasime harjutama. Mõne aja pärast oli treeningutel mehi juba hulgemini,» pajatab Varno Zopp asutuse spordivaimust. Üks tugevamaid kollektiive on spordiklubi «Tallept», kus ülemaks Tõnu Teesalu. Siia on koondunud kõik asutuse tehniliste spordialade huvilised.

Ka igapäevasele tööle on siit kasu kasvanud. Aeg-ajalt kummitas ikka autojuhtide nappus. Tänu «Talleptile» on neid nüüd juurde tulnud ligi paarkümmend. Aga selleks, et siia tööle tulla, ei piisa üksnes spordihuvist, peab olema ka tubli töömees, mütsiga lööjatest lugu ei peeta.

Sport endale — kõigepealt on ta andnud vastupidavust. Peale jahilaskmise peab Varno Zopp lugu suusatamisest, jooksmisest, korvpallist, kui vaja asutuse au eest väljas olla — siis ka malest.

Kui sport maha jätta, siis juba lõplikult, sest otsast alata on tohutu raske. Seda teab Varno Zopp oma kogemustest. Jättis vahepeal pooleli — närv ei pidanud vastu. Jahilaskmine on ala, mis toob endaga kaasa suure närvipinge ja vajab kontsentreerimisoskust. Kui võistlused ukse ees, peab ennast kõigest välja lülitama, töömured unustama. Aga alati ei saa kõike korrapealt unustada ja siis ei lähe võistlustel ka nii, nagu peaks minema.

Laskerajal on nagu sõjas — otsustab tugev tagala. Sellele ongi kurss maha pandud.

L. KURVET
O. Kostla foto

Söödatootmise otsustav aeg

HEINANIITMINE JA SÖÖDAVARUMINE

22. JUUNIKS

	Heinaniitmine % plaanist	Varutud sööta % ülesandest: Rohujahu	Kuivsilo	Heina
1. Kostivere	41	—	40	1
2. Kahala	29	—	3	—
3. Ravila	28	10	—	—
4. Saue	28	—	—	1
5. Lauristini	27	6	11	—
6. Pirita	27	—	—	—
7. Tallinna NLV	26	10	—	—
8. Aruküla	25	18	—	—
9. Haiba	25	—	10	1
10. Habaja	23	11	1	1
11. Kuusalu	23	9	—	—
12. Ranna	22	17	11	—
13. Rahva Võit	21	—	—	—
14. Alavere	20	10	12	—
15. Kurtna	20	—	—	—
16. Kungla	19	—	—	—
17. Koidula	19	8	10	—
18. Loksa	19	—	—	—
19. Kehra	18	11	18	—
20. Saku	18	10	—	1
21. Vasalemma	18	—	—	—
22. Saida	18	—	—	—
23. Äsmäe	17	—	5	—
24. Sommerlingi	16	15	3	—
25. Riisipere	16	9	—	2
26. Vaida	14	—	—	—
Rajoonis keskmiselt	22	12	6	0,4

HOOLDUSTÖÖD

22. juuniks (% plaanist)

Majand	Keemiline umbrohutõrje % plaanist	Karjamaast järeleniidetud %	Mullatud kartulit kolm korda
1. Loksa	117	5	68
2. Alavere	104	34	100
3. Kahala	100	9	100
4. Kostivere	93	11	63
5. Haiba	91	46	27
6. Vaida	90	46	100
7. Äsmäe	90	17	85
8. Ranna	89	26	34
9. Habaja	89	26	23
10. Kurtna	87	—	100
11. Ravila	83	30	72
12. Saue	79	53	100
13. Koidula	78	31	39
14. Kungla	78	8	57
15. Vasalemma	78	3	59
16. Pirita	75	48	—
17. Kuusalu	75	21	78
18. Tallinna AS	75	×	×
19. Riisipere	73	24	66
20. Sommerlingi.	73	18	75
21. Saku	69	35	30
22. Rahva Võit	60	29	79
23. Aruküla	59	15	12
24. Kehra	53	31	32
25. Lauristini	51	16	100
26. Saida	50	24	75
27. Tallinna NLV	32	52	100
28. Raku	×	×	100
Rajoonis keskmiselt	84	25	61

Kekava kõrged näitajad

Balti liiduvabariikide suurima, Kekava broilerivabriku kõrval asuval maa-alal hakati tegema ettevalmistusi vabriku teise järgu ehitamiseks. Maketil on juba näha, mismoodi see hakkab välja nägema. Siia tulevad haudejaam ning ruumid 150 000 munejale kanale ja noorlindudele, samuti saadetakse siit ööpäevaseid tibusid broilerikasvandusse. See kõik võimaldab praegu tegutsevas tsoonis vabastada 28 linnukasvatajat broilerite hooldajateks ning suurendada dieetliha toodangu peaaegu kahekordseks.

Linnuvabriku teise järgu ehitamise küsimuse võimaldasid lahendada ettevõtte kõrged majanduslikud näitajad ja tema kollektiivi väärtuslikud kogemused. Ühe tsentneri liha tootmiseks kulutatakse siin kõigest 2,7 inimtundi. See on üks parimaid näitajaid meie maal. Linnukasvatajad oskasid teha korrektiive projekteerijate töösse ning tootsid möödunud aastal 1000 tonni liha rohkem, kui oli ette nähtud esialgsete arvestuste järgi.

Kõrged näitajad on saavutatud eelkõige sisemiste reservide oskusliku kasutamise ning kõrge tootmiskultuuri abil. Tänu vabriku spetsialistide järjekindlusele saabub broilerite sööt nüüd graanulitena. Tehastes valmistatakse sööta eriretsepti järgi, kuid Kekavas kontrollitakse ikkagi nende kvaliteeti, ning vähimagi normist kõrvalekaldumise korral astutakse samme nõutava kvaliteedi saavutamiseks. Väärtuslike komponentide saamiseks on ehitatud haude- ja tapatsehhi jäätmete ümbertöötamise tsehh. mis annab iga aasta üle 400 tonni valgukonsentraati.

Tunduvat kokkuhoidu on saavutanud ka energeetikud. Nad soojustasid korralikult lindlad, panid kuumaveetorustikule automaatregulaatorid ja sulgesid kõik võimalikud soojuskao kanalid. Sellega hoidsid nad aastas kokku 192 tonni tingkütust.

«Ärgu olgu ühtki mahajääjat sinu kõrval!» Sellise deviisiga alustasid linnukasvatajad viisaastaku kolmandat aastat.

G. BELOVA,
TASS-i korrespondent

...AGA HEINATEGU ALLES VÕTAB HOOGU

«Timut loob, varased kõrrelised õitsevad, aga heinategu rajooni majandites alles võtab hoogu. Ikka ja jälle hilineme,» sõnas põllumajandusvalitsuse juhataja asetäitja S. Uusna kolmapäeval põllumajandusstaabi nõupidamisel söödavarumise küsimust üles tõstes.

Või millest me heina teeme, kui planeeritud heinaseemne külvegi ei suudeta õigel ajal ja korralikult maha teha, sest 19. juuniks oli Vasalemma sovhoosil külvamata 65 ha kattevilja alla ja 36 ha heinaseemne puhaskülve, «Kungla» sovhoosil 51 ha katteviljata heinaseemet.

Kehra sovhoosi direktor L. Trolla vabandas meie lehes avaldatud madalat heinaniiduprotsenti oma infotalituse ebakompetentsusega. Ta ütles, et neil niidab heina kaks E-301 ja seitse rootorniidukit, et põllumajandusvalitsuse poolt antud niidugraafik — 68 ha päevas — on täiesti reaalne täita. Et kui esimese niite korralikult kätte saab ja teisest 75% (ülejäänud läheb karjatamiseks), siis kogub plaanilise 2530 ts heina ära ja 2700 t kuivsilo ka. L. Trolla ütles veel, et oma majandi pindadelt heinakogumise ülesannet täis ei saa, puuduv tuleb teha väljaspoolt sovhoosi nagu varemaltki. Et edaspidi rohkem ja paremat heina omast käest võtta oleks, selleks on igal aastal vaja teha kuni 400 ha heinaseemne uuskülve, lubas Kehra sovhoosi direktor. Praeguseni on aga tänavuse katteviljata heinaseeme külvi plaan täitmata 100 ha jagu. Ka rohujahutegu ei laabu Kehras.

Vasalemma sovhoosi direktor A. Tisler rääkis, et 21. juuni hommikuks oli neil 170 ha heina niidetud, et Klooga osakonnas alustati kuivsilotegu ja esimene kuivsilokuhil peaks 24. juunil valmis saama. Seni takistas niitu ühe E-280 õlipumba tihendi vahetus ja teise hoopis suuremad hädad. Aga 21. juunist on mõlemad E-280-d heinapõllul. Kui aasta vähegi lubab, siis Niitvälja osakonna juhataja E. Veersalu pole meid hea heinata jätnud. Praeguse heinakasvu järgi otsustades võib saada 30 ts/ha.

Vasalemma sovhoosil oli plaan külvata 268 ha heinaseemet katteviljа alla, pluss 110 ha katteviljata, mis teeb kokku 378 ha, sellest 101 ha on tegemata. A. Tisler ütles, et nemad külvavad veel 240 ha heinaseemne uuskülve.

«Kungla» sovhoos oli heinaniiduga viimati rajooni majandite hulgas üsna keskmisel kohal, aga direktor R. Malm rääkis põllutööde staabi koosolekul enesekriitiliselt, et halvad numbrid tabelis on tingitud nende inimeste halvast asjaajamisest.

«26. juunist alustame kuivsiloga, enne ei saa. Loodame kahe niitega oma heina- (1030 t) ja kuivsiloplaani (2000 t) täis saada. Heina lisaülesannet ei suuda täita. Karjakoplite hooldamiseks on meil eraldi töögrupp, kuhu kuulub kolm niidumeest ja kaks väetisekülvikut. Seda suunab ja juhib peazootehnik. Selle grupi tehniline teenindamine kuulub inseneridele ja agronoom määrab väetisekogused vastavalt väetistarbe kaardile. Seni on 234 ha kopleid lämmastikväetise saanud, see teeb 17—20 ha päevas. Järelniitu on veel vähe (41 ha) tehtud. 250 ha on meil karjamaad, selle niidame juunikuus üle.

Ja päevalüps on praegu plussis mullusega võrreldes. Kolmandas kvartalis teeme talvisest söödapuudusest tingitud piima tagasimineku sirgeks ja siis tahame ka sammu edasi astuda. Kolm korda päevas kontrollime oma karjamajandust ja piimatootmist. Ka farmide ümbruse heakorrastamise võtsime tõsiselt käsile.»

Põllumajandusstaap soovitab:

- kõigil rajooni majandeil kõiki oma, šeffide ja õpilasmaleva jõudusid arvesse võttes heina esimene niide koristada ja paigutada hoiuruumidesse hiljemalt 10. juuliks;
- hoidlasse paigutades võtta kohe ka söödaproovid ja saata laboratooriumile analüüsimiseks;
- söödatootjaid premeerida ainult sõltuvalt kogutud heina, kuivsilo ja silo kvaliteedist;
- et põld- ja kultuurhein tänavu esimese niitega ei anna kätte planeeritud saaki, siis käia üle ka kõik reservmaad ja kasutada maksimaalselt ka teine niide (mullu kasutati teisest niitest vaid 40%).

ÜLELIIDULINE RAHVALOENDUS LÄHENEB

Rahvamajanduse areng ja rahva heaolu kasv sotsialistlikus riigis toimub riiklike plaanide alusel, mille koostamisel on üheks olulisemaks komponendiks andmed rahvastiku kohta. Ainult rahvaloenduse tulemusena saame üksikasjalikud andmed rahvastiku paiknemisest, vanuselisest ja soolisest koosseisust, jaotuvusest elukutse, haridustaseme, perekonnaseisu, rahvuse ja elatusallikate järgi. Selline rahvastiku iseloomustus on vajalik nii kogu riigi osas tervikuna kui ka iga väiksema administratiivse üksuse lõikes.

Rahvastiku koosseis ja arv muutuvad pidevalt. Näiteks 1977. aastal suurenes NSV Liidu elanikkond 6000 inimese võrra ööpäevas. Kuigi sündide ja surmajuhtude, abielude sõlmimise ja lahutamise ning migratsiooni kohta peetakse jooksvat arvestust, ei ole rahvaloenduste vahelistel aastatel võimalik saada täpset pilti eri administratiiv-territoriaalsete üksuste rahvastikust. Loenduse kokkuvõtted peegeldavad ühelt poolt aastate jooksul toimunud muudatusi ja edusamme maa majanduslikus ning sotsiaalses arengus, teiselt poolt on nad aga aluseks edasise arengu planeerimisel.

Rahvastikku iseloomustavad andmed on inimühiskonda huvitanud juba tuhandeid aastaid. On teateid rahvaloenduslaadsete ürituste korraldamisest Hiinas 27. sajandil e.m.a. ja Egiptuses umbes 3050. aastal e.m.a. Algselt oli rahvaloendustel sõjaline tähtsus, neid korraldati sõdimisvõimeliste meeste arvu kindlaksmääramiseks. Hiljem loendati rahvast peamiselt maksustamise eesmärgil.

Regulaarsete rahvaloenduste aluseks peetakse 18. ja 19. sajandi vahetust. Nüüd korraldatakse regulaarseid rahvaloendusi Euroopa riikides ning peaaegu kõigis Aafrika, Aasia ja Ameerika maades. Enne 1940. aastat on Eesti alal rahvaloendused toimunud 1871., 1881., 1897., 1922. ja 1934. aastal.

1979. aasta 17. jaanuar on alguspäevaks arvult kuuendale üleliidulisele rahvaloendusele. Loenduse esimese päeva seisuga toimub kaheksa päeva jooksul, 17.—24. jaanuarini elanike küsitlus selleks ettevalmistatud loendajate poolt. Vastused kantakse loenduslehele valdavalt graafiliste märkidega. Selle esmakordselt kasutatava uut tüüpi loenduslehe täitmine esitab ka loendajaile suuri nõudeid; eriti täpsust ja korrektsust. Oluline on loenduslehtede hoolikas hoidmine, sest informatsioon antakse töötlemiseks otse raali.

Ettevalmistustöid loenduseks alustati juba 1975. aastal. Kartograafiline materjal loendusorganite jaoks on valmis, alevite majavalduste ja korterite numeratsioon põhiliselt korrastatud. Kuid täitevkomiteede erilise kontrolli all peavad olema kõigi majade ja korterite varustatus numbrimärkidega. Tuleb ju igal loendajal 8 päeva jooksul küsitleda keskmiselt 220 korteri elanikke. Puuduolevad korterite numbrimärgid aga raskendavad loendaja tööd.

Ettevalmistused loenduseks on jõudnud praegu otsustavasse etappi: valmimas on rahvaloenduse organiseerimisplaanid, mille aluseks on tänavu veebruarisümärtsis registraatorite poolt koostatud majavalduste nimestikud. Kartograafilise materjali ja nimestikes majavalduste kaupa märgitud elanike arvu järgi jaotatakse rajoonide ja vabariigilise alluvusega linnade territooriumid loenduspiirkondadeks. Kõige väiksemaks loendusüksuseks saab loendusjaoskond, kus elanike küsitlus tuleb läbi viia ühel loendajal. Loendusjaoskonna suuruseks on linnades keskmiselt 650, maal 450 inimest, 4—5 loendusjaoskonda moodustavad instruktoriiaoskonna ning 8 instruktorijaoskonda ühe loendusosakonna. Eestis on loendusosakondade arvu poolest suurim Tallinn 19 ja väikseim Hiiumaa rajoon ühe loendusosakonnaga.

Rahvaloenduse organiseerimisplaani alusel algavad järgmised väga olulised tööd: loenduskaadri komplekteerimine ja väljaõpetamine ning laialdane selgitustöö elanikkonna hulgas. Statistikaorganitele osutavad suurt abi rahvaloenduse kaastöökomisjonid, mis tegutsevad rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede, ettevõtete, organisatsioonide, kultuuri- ja õppeasutuste juures. Hästi valitud ja kohusetundlik loenduskaader tagab loenduse edukuse. Kaader tuleb komplekteerida asutuste ja ettevõtete töötajatest, kes loenduse ettevalmistamise ja läbiviimise ajaks vabastatakse põhitööst ja neile säilitatakse keskmine töötasu ja preemia. Loendus kestab 8 päeva, kuid andmed igaühe kohta tuleb loenduslehele kanda loenduse esimese päeva seisuga. Elanikud loendatakse faktilises elukohas, kuid eri kord kehtib loenduspäeval reisil olevate, samuti komandeeringus, haiglas, sanatooriumis viibijate loendamiseks. Kõigist sellistest eriiuhtudest, mis loenduse üldisest korrast kõrvale kalduvad, peab igaüks teadlik olema.

Üleliiduline rahvaloendus on üldrahvalik üritus. Aidakem siis kõik sellele aktiivselt kaasa.

RAINA ADAMSON,
Eesti NSV Statistika Keskvalitsuse rahvaloenduse osakonna vanemökonomist

(ETA)

PILK MÖÖDUNUD PIONEERIAASTALE

Kooliaastale on kriips alla tõmmatud. Oli teguderohke, pingeline aeg. Sellesse mahtus Suure Oktoobri 60. juubel, uus konstitutsioon — meie elu põhiseadus, ÜLKNÜ ja ELKNÜ XVIII kongress, pioneeriorganisatsiooni 56. aastapäev.

Kõik see nõudis ja kohustas. Kuidas rajooni pioneerid oma suurte ülesannetega toime tulid?

Esimene õppeveerand möödus pioneerimalevates Suure Oktoobri 60. aastapäeva tähe all.

Raasiku 8-kl. koolis kohtusid kolm põlvkonda — Alma Vaarman jagas oma mälestusi pioneeride ja kommunistlike noorte ning Raasiku parteiveteranidega.

Revolutsioonikuulsuse nädalal oli pioneerimalevates palju sisukaid ja kauaks meeldejäävaid koondusi ja üritusi.

Keila 1. keskkoolis peeti revolutsiooniliste laulude konkurss. Kõikides pioneerimalevates olid pidulikud malevakoondused «Sammume Lenini teel, Oktoobri teel!»

Ajalehe «Säde» Huvitavate Kohtumiste Klubis kohtusid komsomoli- ja revolutsiooniveterani Olga Lauristiniga Loksa keskkooli, Muraste, Riisinere, Vaida ja Vasalemma 8-kl. kooli pioneerid. Olga Lauristin meenutas sündmusi 60 aastat tagasi, rääkis revolutsioonilisest võitlusest Eestis.

Muiduqi löödi kaasa ÜLKNÜ 60. aastapäevale pühendatud üleliidulises pioneerirühmade marsis «Oleme vääriline vahetus sulle, komsomol!»

Komsomol! See on julgus ja mehisus, ausus ja põhimõttekindlus, ennastsalgav võitlus, kangelaslik töö, lakkamatu edasipüüd, raskuste ületamine, ilagitu ustavus Kommunistlikule Parteile. Mitmed pioneerimaleva nõukogud on teistest enam soovitusi andnud pioneeridele Leninlikku Kommunistlikku Noorsooühingusse astumiseks.

Rajooni pioneeriorganisatsiooni kuulub 36 pioneerimalevat.

Enamik pioneerimalevaid võttis osa ekspeditsioonist «Minu kodumaa NSV Liit». Korraldati 598 matka revolutsiooni-, lahingu- ja töökuulsusega seotud paikadesse. Rajooni koolinoored koostasid rajooni neljandaks kodu-uurimise konverentsiks mitmeid sisukaid töid. Otepääl toimunud vabariiklikust kodu-uurimise konverentsist võttis meie rajoonist osa 12 õpilast.

Kaua aastaid on teistele eeskujuks olnud Aegviidu 8-kl. kooli rahvaste sõpruse alane kasvatustöö. Aegviidu pioneerid on pidevas kirjavahetuses Läti, Leedu, Ukraina ja Gruusia NSV pioneeridega. Pioneerimalevas korraldati näitus vennasvabariikidest saadetud materjalidest. Samuti toimus laulude õhtu liiduvabariikide laste lauludest.

Eriti meeldejääv oli Alice Tisleri nime kandvate malevate kokkutulek, millest võtsid osa Kunda, Tallinna 22., Keila 1. keskkooli ja Ruila 8-kl. kooli pioneerid. Hingestatult kõneles noortele Alice Tisleri õde Rosalie Maier.

Paldiski keskkooli Aleksander Matrossovi nimelises pioneerimalevas taotlevad 11 pioneerirühma nende kangelaste nimesid, kes kordasid Aleksander Matrossovi kangelastegu.

Kodust algab kodumaa. Ilus oled sünnimaa, mängu-, töö- ja loodusemaa . . . Nissi 8-kl. kooli pioneeridel on ülihead sidemed Vardi metskonnaga, sest seal asub kooli metskond. Nissi 8-kl. kooli metskond saavutas oma ülitubli tööga vabariigis esimese koha. Koolis asub ainulaadne metsamuuseum. Üleliiduline laste ekskursiooni- ja turismijaam autasustas kooli metsamuuseumi aukirjaga.

Möödunud suvel oli esimene rahvusvaheline lastefestival «Olgu jääv meile päike!» Hoolega õpiti tundma lastefestivali dokumente. Tutvuti ülemaailmsete ja rahvusvaheliste festivalide ajalooga, õpiti tundma festivalimaad Kuuba Vabariiki.

Iga pioneeri esimeseks ülesandeks on õppida hästi ja väga hästi. Kehra keskkoolis oli keemia, matemaatika, eesti keele aineõhtu ja spordiõhtu. Raasiku 8-kl. kooli õpetöö eesrindlased olid külas Eesti Raadio töötajatel. Vasalemma 8-kl. koolis viidi läbi koolisisene saatesari «Tea ja tunne.»

Kehra keskkooli pioneerid töötasid deviisi all «Kõik X viisaastaku heaks!» Igal rühmal on oma tööobjekt, mis hoitakse korras kogu õppeaasta vältel.

Pioneerid on ka tublid timurlased. Vanureid ei unusta Aegviidu 8-kl. kooli pioneerid. Ka hoolitsevad nad selle eest, et A. Raudkatsi — eesti rahvatantsumemme haual oleksid alati õitsvad lilled.

Aruküla 6. kl. poisid ja tüdrukud on samuti tublid vanainimeste abistajad. Sausti 8-kl. kooli oktoobrilaste tähtedes toimus Arkadi Gaidari sünnipäeval raamatu «Timur ja tema meeskond» arutelu.

(Järg 3. lk.)

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMIS

Kauaaegse eduka töö ja teenete eest tervishoiu edendamisel ning elanikkonna meditsiinilisel teenindamisel andis Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium oma seadlusega 16. juunist k. a. Kõue velskri-ämmaemandapunkti juhatajale **Juta ERMALE Eesti NSV teenelise tervishoiutöötaja aunimetuse.**

A. Didriku foto

TULIPUNKT: PIIM

Kvaliteet – aja nõue

Head toodangut saab valmistada vaid kvaliteetsest toorainest. Seda põhitõde on vaja teada ja meeles pidada kõigil, kes tegelevad piima tootmisega.

Kvaliteetse piima tootmise põhiline eeltingimus on lüpsikarja pidamine korralikes ajakohastes farmides, mis on valged ja soojad, kus on normidele vastav mikrokliima ehk nõnda öelda — kuivad ruumid —, mida kaks korda aastas valgendatakse, pluss loomade õige pidamine ja söötmine, korralik kuiv allapanu, sanitaarhügieenilistest nõuetest kinnipidamine ja tingimata kiire nõuetele vastav piima jahutamine.

Alahinnata ei saa ka farmide ümbruse korrasolekut. Paraku on meil majandeid, kus farmide ümbruse heakorrale, nn. visiitkaardile ei panda rõhku. Selliseid farme on Alavere, Saida ja Habaja sovhoosis ning Aruküla kolhoosis.

Ei saa valmistada maitsvat võid, kui piim on maitsevigadega. Pidevalt toodetakse maitsevigadega piima Kahala sovhoosis. Maitsevead saavad alguse halvast söödast. Kahala sovhoosi Uuri farmist tööstusse saadetav piim on tihti mõru maitsega, mis on tingitud sellest, et koplis, kus karjatatakse loomi, on võimu võtnud võilill. Majanditest tööstusse toodud piimal on ka halba maitset, mille põhjustab piimatorude ja lüpsiinventari lohakas pesemine. Kohusetundeta suhtutakse lüpsiinventari pesemisse Vasalemma ja Alavere sovhoosis ning Aruküla kolhoosis. Sommerlingi, Kahala, Vasalemma ja Ravila sovhoosi piimast on leitud antibiootikumide, pesu- ja desoainete jääke, mis ei võimalda valmistada hapupiimatooteid. Ikka veel ei jälgi karjabrigadirid pidevalt eellüpsinõude kasutamist. Eellüpsinõu kasutamise vajalikkus on nagu aabitsatõde, mis ei vaja enam pikemat selgitust.

Majandite veterinaarpersonal ei hoolitse alati selle eest, et udarapõletikku põdevad lehmad saaksid iga päev arvele võetud ja arvestust peetud nendelt saadud piima üle. Puuduliku kontrolli korral ei ole välistatud haige lehma piima sattumine kogu piima hulka.

Farmide sanitaarkultuur peab tagama loomade maksimaalse jõudluse ja puhta piima tootmise. Kui aga reoveed ujutavad lauda ümbrust, suured sõnnikukogused on põllule vedamata, lüpsi eel ei pesta-puhastata lehmade udaraid, piimavoolikud ja harjad vedelevad põrandal, eellüpsinõudes on ämblikuvõrgud ning sanitaarpäevi tehakse harva, siis räägib see eelkõige laudabrigadiri lohakast töössesuhtumisest ja puhtast piimast ei saa juttugi olla.

Piima tootmisel on vaja esikohale seada selle kõrge kvaliteet. Farmide sanitaarne olukord, eesrindlikud töövõtted ja laudatöötajate kohusetunne on selle saavutamisel aluseks. Piima kvaliteedi eest kannavad majandis võrdselt vastutust nii peazootehnik kui ka peaveterinaararst. Kui kõik lüpsjad, karjakudmehhanisaatorid, söödatootjad, farmibrigadirid, veterinaartöötajad, zootehnikud ja agronoomid täidavad igaüks iga päev oma tööülesandeid kohusetundlikult, teevad seda, mida nad tegema peavad, siis on kindel, et kvaliteedivanker saab kännu tagant lahti lükatud ja hakkab jõudsasti liikuma ülesmäge.

E. ANIER,
riiklik kvaliteediinspektor

PIIMA KVALITEET 1. JUUNIKS
(protsentides)

Majand	Müüdud riigile I sordi piima		1978
	1977	1978	Rasva-protsent
1. Kurtna	100	95	3,55
2. Vaida	99	96	3,71
3. Rahva Võit	98	87	3,76
4. Loksa	98	96	3,54
5. Kuusalu	97	98	3,67
6. Saku	97	90	3,83
7. Aruküla	97	89	3,57
8. Saue	96	98	3,58
9. Habaja	96	88	3,58
10. Kehra	95	94	3,47
11. Kostivere	94	91	3,69
12. Ranna	94	96	3,64
13. Vasalemma	92	97	3,62
14. Sommerlingi	92	88	3,57
15. Saida	91	98	3,64
16. Pirita	91	86	3,84
17. Alavere	91	88	3,60
18. Kahala	88	92	3,57
19. Koidula	88	86	3,56
20. Riisipere	88	99	3,64
21. Käsmäe	87	91	3,62
22. Lauristini	83	92	3,57
23. Haiba	83	90	3,62
24. Agro	83	79	3,67
25. Kunqla	82	82	3,49
26. Ravila	81	91	3,66
Keskmine	92,7	92,0	3,63

● «Kalur» (vasakul).
● «Läänemaa vana talu».

Tunnustatud pedagoogi personaalnäitus

Eesti NSV Riikliku Kunstiinstituudi dotsendi, pedagoogikakandidaadi Konstantin Mihhailovi 70. sünnipäeva tähistav personaalnäitus on Kunstiinstituudist üle viidud Tallinna Madruste Klubisse Kalinini t. 93. Näitus kestab seal kuu aega. Avatud kõigile kella 10—20 ja on tasuta. Puhkepäev on laupäev ja pühapäev. Kohale saab sõita trammiga nr. 1 ja 2, bussidega nr. 20, 32 ja 33 Kopli peatusse.

Konstantin Mihhailov lõpetas 1950. aastal Tallinna Riikliku Tarbekunsti Instituudi maali erialal ja Repini-nim. Kunstiinstituudi Leningradis 1954. a. Samast ajast kuni tänaseni on ta joonistuskateedri õppejõud Eesti NSV Riiklikus Kunstiinstituudis.

Käesolev juubelinäitus on laiahaardeline ja annab ulatusliku ülevaate kunstniku töödest viimase kümne aasta jooksul. K. Mihhailovi maalide galeriis on kesksel kohal portreed Kodusõja ja Suure Isamaasõja veteranidest, kõrgematest ohvitseridest, NSV Liidu kangelastest ning tänapäeva eesrindlastest. Kunstniku suursaavutuseks tuleb lugeda Margarita Voitese ja Paul Kerese portreid. Näituse külastajad on võlutud maalide eluröömust ja värvide särast nii portreedes, maastikes, kompositsioonides kui ka vaikeludes. Suure ja võimeka väejuhina on maalidel kujutatud kindralid L. Pärn, K. Allikas, J. Lombak ja K. Aru ning polkovnikud V. Võrk, I. Paul jt. Nõukogude Liidu kangelased E. Puusepp, A. Meri, A. Repson, N. Matjašin ja J. Kunder.

K. Mihhailov on õppejõuna Kunstiinstituudis välja õpetanud ligi veerandsaja aasta jooksul palju noori kunstnikke ja teenekaid kunstiõpetajaid. Tal jätkub alati tahet oma rikkalike kogemuste edasiandmiseks noortele ja kunstiõpradele. Ta on õpetaja ja juhendaja koolides, lasteaedades, pioneerilaagrites, lastekodudes, klubides, sõjaväeüksustes jm. Veel on ta Muraste lastekodu kunstiõpetuse pedagoogide juhendaja, Tabasalu pioneerilaagri aupioneer jne.

O. NÕGES

Loomakasvatajate SOTSIALISTLIK VÕISTLUS

Piima tootmine suurfarmides

1. JUUNIKS

Farm	Majand	Toodetud piima ts: Ühe töötaja kohta	Ühe lüpsja kohta	1 inimtunni kohta	Lüpstud piima lehma kohta kg	Piima kogut. võrreldes e. a. sama ajaga %-des	Lehmade arv	Toodet. piimast I sordi piima %
1. Vääna	Ranna	408	776	0.36	1677	100	463	96
2. Nabala	Rahva Võit	402	903	0.39	1645	100	439	98
3. Kiili	Rahva Võit	397	2084	0.44	1608	108	518	98
4. Oruvälja	Lauristini	394	788	0.35	1483	89	531	75
5. Perila	Aruküla	380	665	0.31	1189	116	448	99
6. Jõgisoo	Saku	376	639	0.47	1657	88	386	98
7. Saare	Vaida	368	783	0.30	1661	106	377	100
8. Keskuse II	Kostivere	365	1736	0.40	1128	176	616	99,8
9. Valkla	Kuusalu	362	687	0.36	1806	92	381	97
10. Metsaküla	Ranna	361	555	0.30	1692	102	427	94
11. Ardu	Habaja	349	988	0.33	1232	82	475	99
12. Vaskjala	Sommerlingi	340	1020	0.42	1121	89	697	99
13. Lokuti	Saku	336	604	0.38	1535	88	394	97
14. Haljava	Kostivere	333	667	0.43	1488	143	224	93
15. Sepa	Lauristini	327	621	0.35	1521	92	408	86
16. Keskuse I	Kostivere	325	1262	0.35	1158	80	544	100
17. Tuula	Ääsmäe	321	546	0.27	1290	101	423	90
18. Pae	Kunila	318	531	0.30	1120	84	284	96
19. Haiba	Haiba	303	808	0.30	1244	97	390	85
20. Lehmja	Sommerlingi	283	743	0.33	1514	98	393	97
21. Lehetu	Saida	279	456	0.32	1332	87	377	90
22. Keskus	Sommerlingi	277	887	0.30	1802	188	246	78
23. Riisipere	Riisipere	269	638	0.33	1213	76	421	90
24. Laitse	Haiba	260	553	0.25	1147	94	386	78
25. Pähkli	Kehra	256	537	0.25	973	70	552	93,8
26. Järsi	Aruküla	256	398	0.21	934	86	384	100
27. Habaja	Habaja	228	646	0.22	772	132	502	95
28. Uuri	Kahala	223	1005	0.27	1116	—	360	87

PILK MÖÖDUNUD PIONEERIAASTALE

(Algus 2. lk.)

Paljud pioneerimalevad hooldavad ja hoiavad korras oma koduümbruses sõjameeste auks püstitatud mälestussammaste ümbruse.

Neli korda aastas: oktoobripühadeks, uueks aastaks, armee aastapäevaks ja võidupühaks saadavad Pikavere 8-kl. kooli pioneerid Kiviloo lahingu 47 veteranile omavalmistatud kaardid.

Iga pioneer tahab saada tugevaks, julgeks ja osavaks.

Sõjalis-sportlik mäng «Põuavälk» meeldib väga poistele. Hästi läheb «Põuavälk» Paldiski keskkooli Aleksander Matrossovi nimelises ja Keila 2. keskkooli Liisa Tšaikina nimelises pioneerimalevas.

Pikavere 8-kl. kooli pioneeridele jäi meelde tsiviilkaitsepäev, kus võisteldi teatevõistluses, laskmises, jalgratta vigur- ja aeglussõidus ning kus iga rühm andis välja välklehe.

Muraste 8-kl. koolis on igal sügisel traditsiooniline maastikumäng — salakirjamäng. Salakirju on 10 ja need on peidetud koolimaja ja mere vahelisse metsa.

Turba keskkoolis on muutunud traditsiooniks pioneerimaleva sõjalis-sportlikud maastikumängud. Nendesse mängudesse on rakendatud kõikvõimalikke pioneeritarkusi, nagu viipe- ja vilesignaalid, sõlmed, lõkke süütamine, teemärgid, salakirjad jne. Peale selle veel sõjalised ja sportlikud elemendid nagu kõiel ronimine, varjumine, granaadivisked, esmaabi, laskmine, gaasimaskide kasutamine.

Suure Oktoobri 60. aastapäevale pühendatud koolidevahelises võistluses sõjalis-patriootilise kasvatustöö alal saavutas Pikavere 8-kl. kool 8-kl. koolide seas vabariigis esikoha.

Pioneerid on ka tublid kunstisõbrad. Nad laulavad, tantsivad, mängivad. Ülisuure töö tegid Aegviidu 8-kl. kooli pioneerid ära Aksakovi näidendi «Helepunane lilleke» lavastamisel. Ruila 8-kl. koolis olid rühmakoondused «Juhan Smuuli lugedes», «Helilooja Arne Oit», «Mäletame Voldemar Pansot». Muraste 8-kl. kooli pioneerid esinesid montaažiga «Suur Oktoober» ka veel Vääna vanadekodus. Tore, et Muraste pioneerid peavad meeles vanakesi.

Pioneeridel meeldib töötada oma väiksemate sõpradega, oktoobrilastega.

Hästi organiseeritakse tööd oktoobrilastega Kehra keskkooli Oleg Koševoi nimelises pioneerimalevas. Korraldati näitused «Huvitavad sügisannid», «Punaste tähekeste pidu», «Aabitsapidu», näärikarneval, noore kangelase päev, lumepidu, oktoobrilaste pidu «Laulame sulle, emake!», oktoobrilaste nädala üritused, oktoobrilaste vägede paraad, matk kevadesse, meie kodumaa võidupäev — koondus vennaskalmistul.

Raasiku 8-kl. kooli oktoobrilastele valmistas palju elevust lastekirjanik ja lavastaja Uno Leies koos oma nukuperega.

Rajooni pioneeriorganisatsiooni nõukogu büroo otsustas tunnistada meie pioneerimalevatest kõige tublimateks Kehra keskkooli Oleg Koševoi nim., Keila 2. keskkooli Liisa Tšaikina nim., Paldiski keskkooli Aleksander Matrossovi nim., Aegviidu 8-kl. kooli Heiki Kõreste nim., Aruküla 8-kl. kooli, Nissi 8-kl. kooli Zoja Kosmodemjanskaja nim., Raasiku 8-kl. kooli, Ruila 8-kl. kooli Alice Tisleri nim. ja Vaida 8-kl. kooli pioneerimaleva.

Aga pioneeride kõige lähemateks nõuandjateks ja juhendajateks on ikkagi vanempioneerijuhid, samuti klassijuhatajad, aineõpetajad ja ringide juhendajad.

Suure lugupidamise on võitnud Mare Pajumaa Kehra keskkoolist, Tamara Šarapanjuk Keila 2. keskkoolist ja Liina Krupennikova Paldiski keskkoolist.

Suure hoole ja armastusega teeb pioneeritööd meie rajooni kõige staažikam vanempioneerijuht Evi Tomingas Aegviidu 8-kl. koolist. Samuti on väga tubli ja töökas vanempioneerijuht Mare Vaarik Raasiku 8-kl. koolis.

V. HARJURAND

Teadlaselt põllumehele

Saagi peamine tegur

Saagi komponentide tundmaõppimisel saavutatud progress õhutas teadust pöörama rohkem tähelepanu selle peamisele tegurile — fotosünteesile. Ning nüüd võetaksegi külvide arvestusliku produktiivsuse aluseks maapinnale langev päikesekiirte energia.

Külvid peavad rohkem püüdma päikesekiiri — selline on maaviljeluse aktuaalne ülesanne. Loomulikult on eelkõige vaja teada, kui palju langeb kiiri põllu pinnale. Nende mõõtmiste asjatundjad — aktinometristid — tegid ära mahuka töö. Praegu on praktiliselt igal meie maa piirkonnal teada oma «päikeseressursid».

Lenini-nim. Üleliidulise Põllumajandusteaduste Akadeemia andmeil on näiteks Moskva ümbruses vegetatsiooniperioodil (aprilli lõpust oktoobrini) fotosünteesi aktiivse radiatsiooni suurus ligi 2 miljardit, Kesk-Aasias aga 8 miljardit kilokalorit hektari kohta.

Keskmiselt on igas kuiva orgaanilise massi kilogrammis akumuleerunud 4000 kilokalorit. Kuid selle energiavaru loovad taimed erinevalt: nad võivad moodustada selle, kasutades ainult 0,5—1 protsenti saabuvast aktiivsest radiatsioonist, kuid võivad seda teha ka 4—5-protsendise kasuteguriga. On loomulik, et mida intensiivsem on taimedes fotosüntees, seda rohkem toodavad nad kuiva orgaanilist massi, ehkki päikesevalguse voog on ühesuurune. Lõppkokkuvõttes on kõik agrotehnilised võtted orienteeritud just sellele.

Kuid varemgi oli ju teada, et taimed loovad fotosünteesi abil õhust (süsihappegaasist) ja veest vähemalt 90—95 protsenti saagi kuiva massi. Kogu küsimus on maaviljeluskultuuri tõusus. Selle madala taseme puhul olid ilmses miinimumis saagikuse põhitegurid — mullast toitumise või niiskuse elemendid, tihti aga ka mõlemad komponendid. Mitte mingisugune parandus ei aidanud.

Nüüd on asi hoopis teistmoodi. Juba paljudel juhtudel rahuldatakse taimede toidu- ja niiskusevajadused täielikult. Kuid kaugeltki mitte alati ei saavutata loodetavat tulemust. Lenini-nim. Üleliidulise Põllumajandusteaduste Akadeemia teadlased tõid näiteid, kuidas suurendatud väetisekogused või traditsioonilised kastmisnormid võivad mõjuda koguni vastupidiselt — saagikust vähendada. Näiteks mais annab palju haljasmassi, kuid tõlvikud jäävad väikeseks.

Kõik on maksimumis (endiste arusaamade järgi), kuid vaja oleks optimumi: piiravaks teguriks on taimede endi viljakusvõime. Kuid see ei tähenda sugugi, et on saavutatud saagikuse «lagi». On tarvis külvide juhtimise uusi meetodeid — taimede fotosünteesi tingimuste ja protsesside optimeerimise kompleksi.

Siin tuligi põllumehele appi kõrgem matemaatika koos raaliga — programmeeritavate saakide matemaatilised mudelid. Arvutuse lähteandmeteks on väga palju suurusi. Kuid kõik nad seonduvad nii või teisiti saagi põhialusega — maale langevate päikesekiirte energiaga. Seepärast on juba praegu agronoomide mureks võrrelda iga agrotehnilist võtet taimede fotosünteetilise potentsiaaliga. Homme saab see normiks juba kõikidele. Saakide programmeerimise meetodit hakatakse praktikas laialdaselt kasutama. See aitab kaasa intensiivse maaviljeluse arengule meie maal.

D. SMIRNOV,
TASS-i vaatleja

LAUL LÄHENDAB RAHVAID

Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi segakoor «Tuljak» sõlmis sõprussidemed Riia rajooni kultuurimaja segakooriga «Baltezers» juba 1971. a. Järjekordne kooride sõpruskontsert oli hiljuti Riia rajooni kultuurimajas. «Tuljak» esitas nõukogude heliloomingut ja rahvaste laule. Kontserti mitmekesistasid ka Saku rahvatantsijad ja solist Olev Veilberg. Kahe vennasrahva ühendkoori esituses kõlas läti rahvalaul «Matan mure», «Cekulaina zīle», «Puhu, tuul» ning eesti «Tuljak».

Pühapäeval käidi ekskursioonil Riia vabaõhumuuseumis ja Riia vanalinnas. Kooride järgmine kohtumine otsustati korraldada Sakus.

K. VEBER

Peatselt rajooni kinodes

«KÜPSEKARTULIPIDU».

Režissöör Juri Iljenko uue värvifilmi «Küpsekartulipidu» aluseks on reaalsed inimesed ja sündmused tõsielust.

Nagu filmi lõpukaadritest võime lugeda, on ekraaniluqu pühendatud Aleksandra Derevskajale, naisele, kes paljude aastate jooksul kasvatas üles 48 last.

Tema kangelastequ sai alguse 20-ndatel aastatel, kui kees kodusõda. Alles noor meditsiiniõde võttis kasvatada esimesed orbudeks jäänud lapsed. Abitud, kartlikud orvud nägid temas uut ema, kes on neile elus toeks ja abiks.

Praegusel ajal võime leida Derevskaja perekonna esindajaid meie maa erinevates paikades. Ja igaüks neist mäletab suure südamesoojusega oma ema, kes andis neile kogu oma hinge.

Peaosalise Anna osas esineb noor näitleja L. Jefimenko.

Teistes osades: V. Pantšenko, R. Gromadski, L. Janovski, N. Grinko jt.

A. Dovženko nim. stuudio.

«SAATUS».

J. Matvejev rõõmustab vaatajaid järjekordse õnnestunud ekraanilooga «Saatus». Kaheseerialine värvifilm on valminud P. Proskurini romaani teise osa ainetel. Niisiis uus kohtumine J. Matvejevi eelmise linateose «Maine armastus» kangelaste Zahhar Deriuginiga, tema naise ja Manja Polivanovaga. Kuid sedakorda on tegevusajaks sõja algusaasta. See raske ja keeruline aeg asetab tegelased situatsioonidesse, milles avanevad uued senitundmatud iseloomujooned, tunded, teod. Kuid võimsalt kõlama jäävate mõtetena läbivad filmi tervikuna rahva üksmeel, armastus kodumaa vastu, meelekindlus ja võidutahe. Film lõpeb fašistlike hordide purustamisega Moskva ja Stalingradi all.

Osades: J. Matvejev, L. Kirijenko, O. Ostroumova, J. Jakovlev, V. Zaklunnaja, V. Samoilov jt.

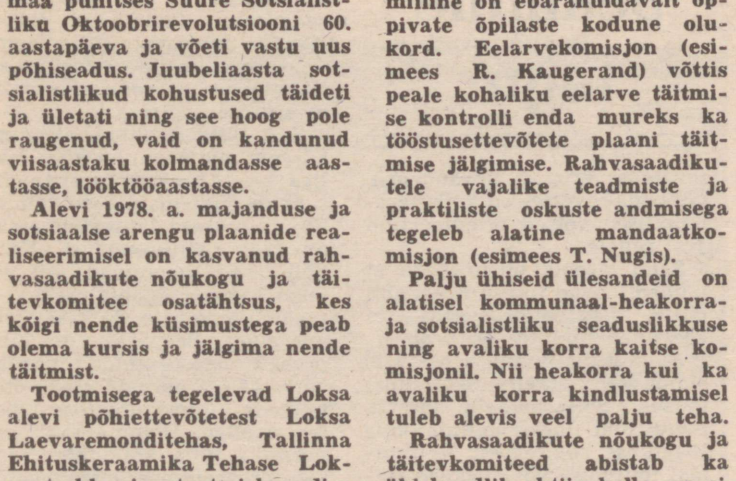
Film on valminud stuudios «Mosfilm».

SEE ON MEIE LOKSA

Need leheküljed said teoks nii, et ühel ilusal päeval andis Loksa Alevi RSN Täitevkomitee esimees H. Arvisto toimetuse töötaja kätte mahuka käsikirjapaki. Seega tänane Loksa kirjasaatjate pilguga.

On, kellele toetuda

Heakorrakomisjoni liikmetel Meeta Mägil, Leonid Sidlovskil (esimees) ja Aleksander Ivanovil on käsil kontrollkäigu tulemuste vormistamine. Head nõu jagab alevinõukogu esimees Hugo Arvisto.

Et käesoleva aasta ülesannete täitmisele panna kindel alus, arutas alevi rahvasaadikute nõukogu esimesel istungjärgul alevi majanduse ja sotsiaalse arengu plaani ning võttis vastu sotsialistlikud kohustused.

Alevi rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee oma väikese koosseisuga ei suuda kõiki majandus- ja kultuurielu küsimusi üksi lahendada, vaid tal tuleb tugineda rahvasaadikute ja ühiskondliku aktiivi kaasabile. Ja see abi ei ole sugugi väike. Konkreetsete ettepanekute ja hea nõuga on olnud toeks täitevkomitee liikmed E. Rada, K. Voronin, V. Nurmine, H. Korman jt.

Niisama hinnatav on ka alatiste komisjonide tegevus. Eriti tahaksin alla kriipsutada kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise, plaani- ja eelarvening noorsookomisjoni omaalgatuslikku tegevust. Kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise komisjon (esimees B. Nikitin) seadis korra majja Metroanspordikaubastu Loksa kaupluses, noorsookomisjon (esimees A. Siitam) selgitas, milline on ebarahuldavalt õppivate õpilaste kodune olukord. Eelarvekomisjon (esimees R. Kaugerand) võttis peale kohaliku eelarve täitmise kontrolli enda mureks ka tööstusettevõtete plaani täitmise jälgimise. Rahvasaadikutele vajalike teadmiste ja praktiliste oskuste andmisega tegeleb alatine mandaatkomisjon (esimees T. Nugis).

Palju ühiseid ülesandeid on alatisel kommunaal-heakorra- ja sotsialistliku seaduslikkuse ning avaliku korra kaitse komisjonil. Nii heakorra kui ka avaliku korra kindlustamisel tuleb alevis veel palju teha.

Rahvasaadikute nõukogu ja täitevkomiteed abistab ka ühiskondlik aktiiv, kelle osa ei ole mitte väiksema tähtsusega.

Täitevkomitee rahvakontrolligrupp K. Mikiveri juhtimisel on järjekindlalt teinud alevi ettevõtetes reide. Nende ettepanekute põhjal on likvideeritud nii mõnigi kitsaskoht.

Õiguskorra kindlustamisel on rahvasaadikute nõukogule paremaks käeks rahvamalev, kollektiividele abi osutasid. Eriti tihedaks muutus koostöö töökollektiividega siis, kui rahvasaadikud esinesid aruannetega valijate ees ja neid esitanud töökollektiivides. Esinesid ja andsid aru kõik rahvasaadikud.

Taas tõstatati niisugused küsimused nagu Loksale hambatehniku saamine, hoonestatud tänavate lõplik väljaehitamine, kõnniteede rajamine, vabriku silla ehitamine, küttega varustamise korraldamine. Kevadel kerkis teravalt üles heakorrastamise küsimus.

Loksa Alevi Rahvasaadikute Nõukogu ja Täitevkomitee on veendunud, et käesolevaks aastaks meile antud ülesanded on täidetavad. Kui töökollektiivid ja ühiskondlik aktiiv ei lase vaibuda praegusel töötempol, siis loodame sotsialistlike kohustuste täitmisest raporteerida NSV Liidu konstitutsiooni vastuvõtmise esimesel aastapäeval.

H. ARVISTO,
Loksa Alevi Rahvasaadikute Nõukogu Täitevkomitee esimees

Loksa on sirgunud viiekorruseliseks.

Töötempole ja efektiivsusele pani aluse juba möödunud, 1977. aasta, mil meie kodumaa pühitses Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 60. aastapäeva ja võeti vastu uus põhiseadus. Juubeliaasta sotsialistlikud kohustused täideti ja ületati ning see hoog pole raugenud, vaid on kandunud viisaastaku kolmandasse aastasse, lööktööaastasse.

Alevi 1978. a. majanduse ja sotsiaalse arengu plaanide realiseerimisel on kasvanud rahvasaadikute nõukogu ja täitevkomitee osatähtsus, kes kõigi nende küsimustega peab olema kursis ja jälgima nende täitmist.

Tootmisega tegelevad Loksa alevi põhiettevõtetest Loksa Laevaremonditehas, Tallinna Ehituskeraamika Tehase Loksa tsehh ja tootmiskoondise «Noorus» Loksa tsehh. Kõigi nende tööstusettevõtete töömahud on 1977. aastaga võrreldes suurenenud ja antud plaanide täitmine ei ole sugugi kerge.

Teiste alevi ettevõtete tegevus haarab põhiliselt alevi sotsiaalset arengut, mis ei ole sugugi väiksema tähtsusega.

kem on hõivatud selle tööga.

Mullu suvel lasti ellingult vette esimene lihter. See tähendab senise laevaparanduse kõrval ka laevaehitust. Nüüd on käsil viies.

Töökogemusi on vahepealsed kuud toonud kuhjaga. Kui esimest lihtrit ehitati ja monteeriti üheksa kuud, siis nüüd saadakse sama tööga kolme kuuga ja kiireminigi hakkama. Päris libedasti asjad siiski ei lähe. Takistab materjalide ja töökäte nappus. 1980. on aastatoodanguks planeeritud 8 alust. 1981. aasta aga võib-olla toob taas pöördelise uudise.

Laevaremont pole meelakkumine. Heitke kord pilk sadamasse: laevastik on meil oma koosseisult väga kirju.

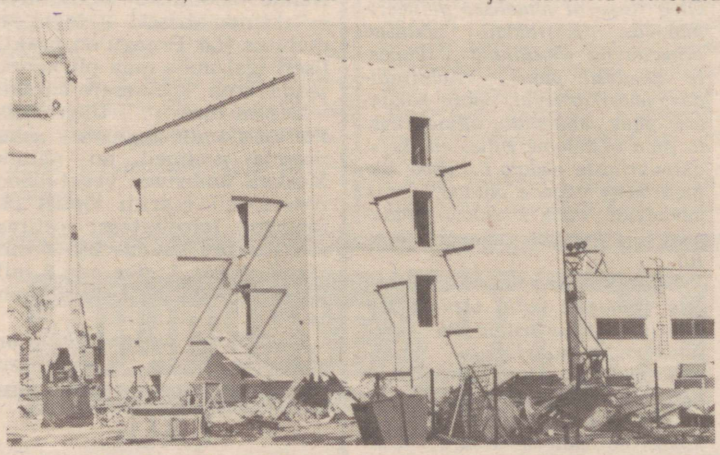
kaubalaevatüüpe. Igal neist masinad ja seadmed paljudelt erinevatelt välisfirmadelt. Remondimees peab olema üsnagi universaalne töömees, et kõiges selles nobedasti orienteeruda. Veel enam on tegu rivist läinud seadmete asendamisel uutega. Laevadele ju teatavasti tagavaraosi kaasa ei anta. Teha neid remonditehase oludes, tihtipeale n.-ö. pooleldi põlveotsas — kõik see on seotud suure töö- ja ajakuluga. Tähtajad aga ei oota!

Kõigele vaatamata saadakse ots otsaga kokku. Viie esimese töökuu realiseerimise plaan täideti 113,5-, laevaremondi oma 115,4-protsendiliselt. Kõik koopereerimise ülesanded vabariigi ettevõtete ees täideti ja ületati samuti.

LAEVAPARANDUSE KÕRVAL LAEVAEHITUS

Loksa alevile annab näo laevaremonditehas. Ikkagi veerand alevirahvast, kui mitte roh-

Siit leiab nii kodu- kui välismaa laevatehaste väljalastud kümneid ja kümneid erinevaid

Uut tsehhi alustati olmekorpusest.

Remonditähtaegade ennetamisega on nende töökuude jooksul hoitud kokku 88 navigatsiooniööpäeva. Ujuvdoki kollektiiv hoidis kokku 22 ööpäeva dokkimise aega. Selle arvel võib täiendavalt dokkida kaks alust.

Üldse läks Loksalt viie kuu jooksul taas navigeerima 14 laeva.

Kõige selle kõrval kasvab ka ettevõte ise. Katuse alla on jõudnud uue laevakorpuse remondi- ja ehitustsehhi olmehoone. Järgmise aasta alguseks peab olema 45 meetri laiune ja 92 meetri pikkune tsehhikorpus ekspluatatsioonis.

Senine tsehhihoone läheb siis elektritsehhi käsutusse. Tähendab, paranevad ka laeva elektriseadmete remontijate töötingimused.

KUIDAS TEID TEENINDAME

Pole vist ühtegi inimest, kes mingil määral poleks kasutanud elanikele pakutavaid elukondlikke teenuseid. On saanud loomulikuks, et juuste lõikamiseks või televiisori parandamiseks ei pea maamees võtma ette pikka sõitu linna või rajoonikeskusesse. Tänu teenindussfääri pidevale laienemisele tuuakse see kõik inimestele peaaegu koju kätte.

Nagu igal tegevusalal nii on ka teenindusel oma tänane ja homne, oma mured ja rõõmud. Kõik need on ka TK «Harju» Loksa tsehhil. Rahvas on meil töökas. Seda kinnitab fakt, et möödunud aasta 1. oktoobriks täitis seitse inimest kümnenda viisaastaku kahe esimese aasta plaani. 1977. aasta töötulemuste eest anti neljale tsehhi töötajale õigus ise kvaliteeti kontrollida.

Käesolev aasta seab meie ette jällegi väga tõsised ülesanded, üksnes elanike teeninduse plaan (515 000 rubla) on mullusest tunduvalt kõrgem.

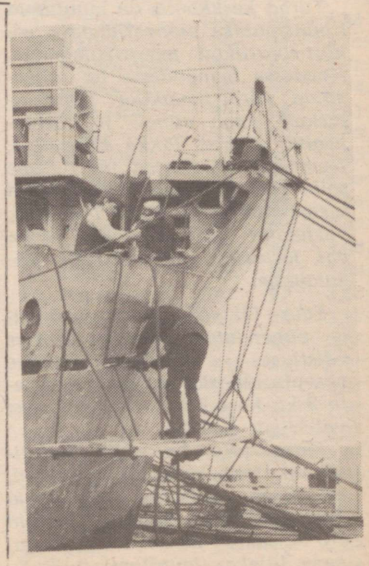
Tuleb juurde uusi teenusliike. Aasta algusest on komplekstellimuspunktide kaudu võimalik koju kutsuda klaverihäälestaja, kes vajaduse korral teeb ka pisiremonti. Kõikides punktides tulevad müügile villased sokid ja kindad. Neid vahetatakse ka villa vastu. Käesoleval aastal hakkab Loksal tööle maniküürija. Ilmselt aasta teisel poolel.

Olemasolevad ruumid jäävad vägisi kitsaks. Tõsi, pisut lahedamaks siiski läheb. Seniste apteegiruumide kasutuselevõtmine aitab meil leevendada praegu väga kitsastes oludes töötava naistejuuksuri ja fotograafi töötingimusi.

Puudust tunneme kingsepast. Seoses sellega on jalatsite paranduse järjekord sageli liialt pikk. Koopereerimise korras tehtavate teenuste puhul tuleb mõnikord ette, et remondist tagasisaadetud kell või pesumasin tuleb kas kohe või nädala pärast jällegi remonti saata. Ilmselt on neil ettevõtetel raskusi ka varuosadega, sest mõnigi remontivajav ese jääb töökotta õige mitmeks kuuks. Rõõmu teeb see, et inimesed tahavad tööd teha, et kõik töötajad tunnetavad oma kohta kollektiivis. Minu meelest on just see kõige tähtsam raskustest jagusaamisel ning väga oluline edasiviiv jõud.

Tahaks loota, et käesoleval aastal leiavad lahendamist kitsaskohad, mis ei olene otseselt meist. Meie omalt poolt teeme kõik elanike paremaks teenindamiseks ja 1978. aasta ülesannete edukaks täitmiseks.

J. OLOP,
TK «Harju» Loksa tsehhi juhataja

KODUTUNNETUS ~ KODUMAATUNNETUS ~ PATRIOTISM

Hans Kruus on kirjutanud: «Et inimene saaks elada täisverelist elu, et ta saaks edukalt täita oma tööülesannet, et ta oleks suuteline hingestatult kaasa elama kogu oma rahva eluhuvidega, murede ja rõõmudega ning andma omapoolselt väärilise panuse ühiskonna edasiviimisel progressi teedel, selleks on vaja, et igaüks tunneks seda keskkonda, milles tal tuleb elada ja töötada, et ta tunneks oma koduümbrust. Kodutunnetusest kui toitvast juurkonnast kasvab otseselt välja kodumaatunnetus, patriotism.»

Järelikult selleks, et kujundada õpilastes materialistlikku maailmavaadet ei aita ainult sellest, et näidata elu tema lakkamatus arengus üldse, vaid tugeva paralleelina ka oma kodukohas.

Oli aeg, kus me otsisime vastust küsimusele, miks olid majad madalad, õlgkatused kadalad? Kogutud materjal andis ülevaate meie vanimatest taludest, millest koosnes ka Loksa küla, nende päriseksostmisest kuni liitumiseni kolhoosi 1949. a. Siit järgnes juba teema «Loksa kolhoosi radadel».

Tööliste olukorrast sajandivahetusel andis pildi 1874. a. rajatud Loksa Tellistetehase ajaloo uurimine. Pikka aega oli tellisetegijate pärisosaks 12-tunnine raske orjatöö. Telliseid vormiti käsitsi, savisegajat aeti hobustega ringi, hoburaudteel toodi kohale ka savi. Telliste väljaveo vajadus tingis omakorda sadamakoha väljaehitamise ja laevaehituse arengu. See omakorda oli tõukejõuks Loksa edasisele arengule ja slipi rajamisele 1905. a. väikeste laevade remondiks ja talvituskohaks. Tänaseks on elling kasvanud tehaseks, kus alates 1961. aastast töötab ujuvdokk ja remonditakse kuni 5000-tonnise kandejõuga laevu.

Silmaga on kõigil nähtav ka Loksa elanike heaolu kasv. Rajatavad uued eluhooned, uus haigla on muutnud tunduvalt meie alevi välisilmet ja rahva elutingimusi.

Suure arengutee on läbi teinud ka meie hariduselu 1867. a. rajatud Kõnnu valla Loksa külakoolist kuni kabinetisüsteemiga tänapäeva Loksa keskkoolini.

Töö on olnud see saladus, mis väikesest kalurikülast on teinud alevi, ellingust tehase, tarest koolilinnakese.

Nende teemade käsitelul õppetöös on jäänud kõlama küsimus õpilastele: Oled ka sina teinud kõik endast oleneva, oskad sa hinnata tehtut ja seda oma tööga edasi viia?

Kodukohasündmused peavad olema kõrvuti ajalooõpikuga ka õpilaste tundemaailma avardamisel kangelaslike lehekülgede kaudu rahva võitluses. Ei saa ja ei tohi ju unustada fakti, et madrused said «Pamjat Azova» peremeesteks 1906. a. just meie Hara lahes toimunud ülestõusu ajal.

Või Suure Isamaasõja 48. päev. Meenutame seda sündmust õpilastega luule, muusika ja teksti põimikuna merest, meelespeaõiest, sõbrakätest ja kodumaast. Oli ju abi ristleja «Karl Marx» madrustele meie kodukandi inimeste väike kangelastegu. Olla pidevalt elu keskel, jälgida rahva tööd, koguda kõik tähtsam, talletada see ja igal võimalikul juhul kasutada seda koos teiste materjalidega õppetöös. Nii saab õpilastele paremini selgeks see, mis oli, mis on ja me võime julgelt järeldusi teha sellest, mis tuleb.

I. ADAMSON,
Loksa keskkooli ajalooõpetaja

Loksa haigla.

Kuidas suhtuda Lahemaa metsadesse

Aegviidu Metsamajandi Loksa metskond on pindalalt 4730 ha.

Seega jäävad metskonna valdused Lahemaa rahvusparki ning nende majandamine käib teistel põhimõtetel kui teistes majandusmetsades. See tähendab, et nendes metsades ei ole eesmärgiks puit, vaid hoopis metsade loodusliku ilme säilitamine, paremate puhketingimuste loomine, puistute elujõulisuse tõstmine ja tulekaitse.

Nendel eesmärkidel on Loksa metskonna haldusala jaotatud kolme kategooriasse:

1. LOODUSKAITSE METSAD (majandamise eesmärk — metsade loodusliku ilme säilitamine või taastamine).

2. PARKMETSAD (majandamise eesmärk — nauditava metsamaastiku kujundamine või säilitamine ning ka puhketingimuste parandamine).

3. ÜLDSANITAARSED METSAD (majandamise ülesanne — sanitaarhügieeniliste ja elujõuliste puistute kasvatamine).

Nende ülesannete täitmisega on tulnud metskonna töötajad edukalt toime. Vastavalt plaanile on hooldatud metsi, tõstetud nende sanitaarseisundit ja esteetilisust, kantud hoolt tulekaitse eest.

Metsade hooldamisel saadav tarbepuit läheb Kehra Tselluloosi- ja Paberitehasesse sulfaattselluloosi tootmiseks, küttepuit realiseeritakse Loksa alevi ja külanõukogu elanikele. Saadav küttepuude kogus ei rahulda elanike vajadusi, kuid nagu eespool öeldud, ei ole majandamise eesmärk puidu saamine.

Peale metsade majandamise ja hooldamise tegelevad metskonna metsavalvetöötajad metsade kaitse, valve, põllumajandusega, ravimtaimede kogumise, metsloomadele lisasööda varumisega, lisasöötmisega ja ka ulukite sanitaarlaskmisega.

Ulukitele lisasööda varumisel, lisasöötmisel ja sanitaarlaskmisel on tublisti kaasa aidanud osa Loksa sektsiooni jahimehi eesotsas esimees K. Vainomäega.

Metskonna piires tegutseb Loksa koolimetskond bioloogiaõpetaja V. Tarmi ja tootmisala õppealajuhataja R. Juhkami juhendamisel.

Koolimetskonna liikmed tegutsevad oma hooldusalal metsade tundmaõppimisega ja kõige sellega, mis käib metsavalvetöötajate ülesannetesse. Nad ei ütle ära ka abist teiste parkmetsade osade hooldamisel ja korrastamisel.

Muret teeb metskonna metsavalvetöötajatele tõsiasi, et osa alevi noori ei suhtu asulat ümbritsevaisse metsadesse heatahtlikult, vaid pahatihti vigastavad puid, nõrgendades sellega nende elujõudu.

Tuleb ette, et sõidetakse autodega metsadesse, süüdatakse lõkkeid ja ära minnes jäetakse need kustutamata.

Et selliseid juhtumeid ennetada, on sisse seatud patrulleerimine tuleohtlikul ajal metsavahtide Edgar Alajärve ja Endel Raude juhtimisel ning tänu nendele on likvideeritud kiiresti sellised väikesed lõkked, mis võiksid alguseks olla suurtele tulekahjudele.

Selliste õnnetuste ärahoidmine sõltub suuresti teist, Loksa alevi ja ümbruskonna elanikud. Ärge süüdake ise ja ärge laske ka teistel teha tuld seal, kus pole selleks koht!

Lõkete süütamine ja autode parkimine käigu ettenähtud kohtades. Kus — sellekohast informatsiooni annavad meeleldi kõik metskonna metsavalvetöötajad.

L. MAURUS,
Loksa metskonna metsaülem

ET TOIDULAUD RIKKALIKUM OLEKS

Alevi elanike toidukaupadega varustamisel etendab kahtlemata kõige suuremat osa kauplus «Loksa», mis ehitati 1968. a. Esialgu tundusid ruumid küllaltki avarad ja praktilised. Kuid elu tegi oma korrektuurid ja möödunud aasta lõpul tuli mõelda, kuidas ruumikitsikusest pääseda.

Pärast kolme kuud pingerikast remonditööd saigi kauplus uue näo, mille eest nii tarbijad kui kaupluse töötajad ütlevad tänusõnu projekteerijatele ja ehitajatele.

Vaatamata sellele, et remondi tõttu pidi kauplus töötama ajutistes, väga kitsastes ruumides, täideti 1977. a. plaan 104,6% ning tarbijatele anti üle plaani 61 500 rubla väärtuses toidukaupu.

Tänavu on käibeplaan mullusest 5% suurem, kuid kaupluse tubli kollektiiv ei kahtle, et ta selle ülesandega toime tuleb.

Kogemustega kauplusejuhataja Juta Vainomäe ja tema abi Raimond Koppelmaa oskavad asja korraldada nii, et kollektiivi liikmed tunnevad sügavat huvi oma kutsetöö vastu.

Alus püsiva kaadri saamiseks on pandud sellega, et alevist leitud noor kaader saab väljaõppe kohapeal. Nende praktilisi ja teoreetilisi teadmisi täiendatakse pidevalt.

Nooremmüüja Tiina Nazdratenko lõpetab praegu Harju kaugõppekeskkooli, eksamid lähevad edukalt. Samuti väärivad esiletõstmist Mare Veiler ja Tatjana Sidorenko, kellest vanemate kolleegide Virve Punsi ja Erna Hillimoni käe all on saanud väljaõppinud müüjad.

Muidugi ei ole kaupluse kollektiiv vaba iga päev üleskerkivatest muredest. Oleks otstarbekas, et Loksa elanike varustamine puu- ja köögiviljaga käiks eraldi kaupluses või kioskis. Sellised kaubad nagu kartul, kaalikas, porgand, kapsis jms. närbuvad tsentraalküttega ruumis, muutuvad kiiresti kasutamiskõlbmatuks. Ja üldse on nende müük kaupluses tülikas.

Et kauplus müüb aastas oma 70 tonni puu- ja köögivilja, siis tasuks mõelda eraldi müügipunkti loomisele.

Uues kaupluses läheb müüjategi töö ladusamalt.

Männik Pedaspeal. H. Uusi foto

kirjanduslik lehekülg

VANAMEMM, MIS SA MULLE MÄLESTUSEKS JÄTAD?

V. VENE

Vanamemm lamab avasilmi voodis. Toa hämarast sügavusest tulevad pikkamööda nähtavale tuttavad asjad. Roosidega seinakell voodi jalutsi kohal, mis äraarvamata palju aastaid vanamemme eluhetki on lugenud. Kummut, millel heegeldatud liina ja peegel. Akna all laud. Valgekskuüritud põrandal kaltsuvaibad, nurgas suur kummipuu, vanamemme enda kasvatatud kummipuu, vana, nagu ta isegi.

Tilluke neljaruuduline aken on järsku kuldroosat valgust täis. Päike ulatub vaatama üle metsalatvade vanamemme tuppa, pühib ta silmist viimase uneraasu.

Toolilt voodi ees võetakse igapäevane seelik, vaadatakse seda mõtlikult, riputatakse seinale naela otsa. Täna on vaja midagi muud.

Vanamemm võtab voodijalutsist pahkliku kadakase kepi, kaapab kapi juurde, otsib sealt pühapäevasema ürbi, puhta põlle ja valge rätiku. Laskub põlvili kapi ette, kougib kepiga kapi alt välja pastlad. Need on tema pühapäised jalatsid, kadunud papa tehtud, pehmed ja kerged. Vanamemm hoiab neid kui hinge. Ega tänapäeval pastlaid enam saa. Kust seda nahka võtta? Ei ole niisugust poodigi enam, kus pastlanahka müüakse ja keegi ei oska neid tehagi.

Vanamemm peseb silmad, lükkab akna pärani, kust tulvab hommikust värskust, lindude sädinat ja igasuguseid lõhnu. Üle kõige levib magusat heinalõhna. Täna ju heinamaarjapäev, looduse suur pidupäev.

Vanamemm koperdab kummuti juurde, seab peeglinurgale rätikunutsaku alla, muidu ei ulata oma nägu nägema.

Oi seda vanainimese nägu küll! Puha kortsurägus ja krobeline nagu... küntud põld. Ainult silmad, jah, need on endised. Endiselt teravad sinihallid silmad, ikka veel noored. Need tahaksid ikka veel elada, kaua veel elada ja kõike seda ilmaelu vaadata.

Oi-jah, oi-jah! ohkleb vanamemm. Ei tea, millal SEE tuleb, kas öösel või päeval, suvel või talvel. Kunagi kartis memm pimedust, jättis tule öösekski põlema, et ehk SEE siis ei julge tulla... Sellest on palju aastaid mööda, nii palju, et vanamemm ei mäletagi enam, kui palju, ja SEE pole ikkagi tulnud. On tulnud teistele, temast on mööda läinud, ikka mööda läinud, kuigi vanamemmele tundub, et ta käib kogu aeg tema kõrval.

«Küll sulle on ikka neid elupäevi antud!» ütles alles eile va Lauda-Kusta, kui käis siin vikatit käiamas.

Ei mäleta vanamemm enam isegi, palju tal neid elupäevi õieti on. Palju veel sajast aastast puudu jääb, kaks aastat, või kolm? Kas saab veel elada sajani, või ei saa? Palju neid päevi on küll tõesti, aga ikka tahaks veel olla ja elada, tunda suvesooja maad jalgade all, hingata heinalõhna, vaadata valgeid pilvi. Seal, kuhu tuleb minna, on pime ja külm.

Kui teaks, et pärast SEDA veel midagi on, oleks ehk kergem minna. Kas on? Aga kes seda ütleb või ütelda teabki.

Eideke silub lumivalgeid juukseid, kohendab rätiku paremini lõua alla. Ei, tuleb võtta siiski teine peakate, otsustab siis ja võtab kummutisahtlist lillelise rätiku. See palju rõõmsam, passib paremini tänase piduliku päevaga.

Helgi tahab seda rätikut endale. Noorele sobib küll, aga vanamemm ei raatsi kuidagi sellest lahkuda. Pärast, siis...

Kõik aga tahavad su asju! Nagu selle Jaanist poja tütretütar, kui siin külas käis. Muudkui painas, et andku aga temale see roosidega kell, vanad asjad praegu moes.

«Ei saa!» ütles vanamemm. «Las loeb mu tunde, kuni koolen. Siis võid võtta.»

Kuidas anda ära oma sõber ja seltsiline? Juba sest saati ripub ta seal seinal, kui papa selle maja ehitas. Uhiuue, kõlisevatest vaigustest palkidest, et peaks vastu meie elupäevad, jääks veel lastele ja lastelastelegi.

Lapsed, nemad ei hoolinudki sellest. Uue tare ehitasid, suuremate, kõrgemate tubadega, laiemate akendega, valgetest kividest seintega. Tahtsid vanatare maha kiskuda. Saaks hea hulga kuivi küttepuid. Näotu ka teine selle uue maja kõrval...

«Niikaua, kui minu silmad veel lahti, seda ei juhtu!» koputas vanamemm kepiga vastu põrandat.

Nii jäigi vanamemm oma tarre elama, oma asjade keskele. Siit hea oma tahtmist mööda sisse-välja käia, pole kõrgeid treppe. Ja kuhu pannagi uues majas kõik see, mis pika elu jooksul armsaks saanud. Kuhu panna see kummutki, koidest uuristatud jalgadega, kriimuliseks kulunud värviga.

«Jah, kummut... Kas sa mäletad veel aega, kui olid uhiuus ja läikiv, värskest värvist lõhnav?» pobiseb eideke ja silub lina kummutil, kohendab kuivanud kasteheinu kõrgetes kandilistes vaasides.

Koos meid siia toodi, sind ja mind, suure hõiskamise ja käraga pärast pulmi. Sinu sahtlid olid täis uhiuusi asju: järve kaldal pleegitatud kangastest tehtud palakaid, küll peeni linaseid, küll jämedamaid takuseid, mis nii head ja jahedad peale võtta kuumlämbetel suveöödel. Padjapüüre, käterätte, pitsidega ja ilma. Kõik oma näputöö, pikkadel talveõhtutel tehtud, hoole ja armastusega kummutisse pandud, et pärast oleks hea võtta, kui elu nõuab oma ja enam aega ei jää tegemiseks. Ja kindaid, milliseid neid oli! Terve sahtel täis küll külmakirjalisi, kärbse- ja kirbukirjalisi, kitsesilmamustrilisi ja seitsmesarvikulisi. Siit sai neid ämmale ja äiale, jätkus mehele ja lastele. Siia tuli lisagi pika eluea jooksul, kui terveks ööks und ei jätkunud või haigevoodi juures tuli valvata. Praegu küll enam kinnast kududa ei saa, silm ei seleta mustrit, aga sokipaariga tuleb vanamemm toime nüüdki. Seal pole muud, kui veereta vardaid, kui istud ja mõtled, sõrmede alt tulevad sukasilmad justkui iseenesest.

Vanamemm tõmbab lahti kummutisahtli, lappab asju, tõstab toolile riidetükke, põllesid, rätikuid. Harutab lahti valgesse riidesse mässitud paki, silmitseb mõtlikult pitsidega särki, pükse ja alusseelikut. Peaks vist korraks läbi pesema, kauasest seismisest koltunud juba teised. Aga ei, las teised pesevad, kui arvavad, et ei kõlba... suririieteks. Temale käib niigi, iseoma käega pestud ja kummutinurka pandud, et jääjatel oleks võtta, kui... kui.... tuleb minna. Valge pakk pannakse hellalt endisele kohale.

Siis puutub memme pihku paar kindaid, imepeenest ja pehmest helehallist lõngast valgete kirjadega.

Kihlakindad papale! Kõige pehmemast tallevillast, enda kraasitud, enda kedratud lõngast, enda kootud. Hoitud tollele, kes pidi tulema.

Ja ta tuligi ühel talvisel neljapäevaõhtul. Tuisuline taevaalune oli täis kuljuste kõlinat, noore tüdruku süda täis ärevust ja õnneootust. Tüdruk sai sõrme kuldse rõnga ilusa punase kiviga, kosilane kätte pehmed kindad. Tervel eluajal ei raatsinud ta neid kanda, ainult mõnikord jõuluõhtul kirikusse sõites.

Oi, kummut! Mida sina küll oled näinud! Sinu sahtlis olid kõikide mu laste mähkmed, ilusasti pestud ja triigitud, nii et lust võtta ja pepu kuivaks panna. Jaan ja Mari, Jaak ja Jüri ja Liis. Peeter, see kõige noorem... Teie kõigi mähkmed ja särgikesed olid siin, ja mõni neist on jäänud praegugi veel sahtlinurka. Mälestuseks.

Aga kellele anda mälestuseks need kindad? Mallele? Tema pruut-inimene, varsti tulevad pulmad, andku oma tulevasele mehele. Aga ei, linnasaksad ei hooli niisugustest kinnastest, neil on nahkkindad käes, külmad ja siledad. Las jääda Peetrile, kõige nooremale. Mis noor temagi, juba pinsi peal! Saagu tema sõrmed sooja oma isa kinnastest. Teisi lapsi ju polegi enam, kõik nad on maetud, kes kuhu. Kellelegi pole antud elupäevi nlipalju kui vanamemmele.

Põrmvana eit tõstab kummutisahtleist voodilinu, laudlinu, pitse ja lõngavihte, paitab ja silitab, mõtleb ja meenutab. Küll siin on alles seda varandust! Küll siit jätkub igaühele midagi mälestuseks.

«Vanamemm, mis sa mulle mälestuseks jätad, kui ära sured?» küsis kord Mare, see Peetri noorem tütar, kui ta oli pisike plikatirts.

Imelik kihvatus käis tookord vanamemme südamest läbi. Kas siis tõesti on aastad juba niikaugel, et surma pääle tuleb mõtelda? Ega ta siis veel vana olnud, kõigest seitsmekümnene. Lapse asi, ta veel tilluke, ei tea isegi, mida rääqib. Kuskilt kuulis, ja muudkui rääqib.

Aga armas oli ta küll! Tuli ja võttis oma käekestega kaela ümbert kinni, kallistas kõvasti-kõvasti, surus põse vastu vanamemme kortsulist palet. Nüüd tal ammu juba endal lapsed, elab linnas, harva astub üle kodulävе.

Mida jätta Marele mälestuseks? See peaks olema midagi õige ilusat, midagi, mis südamest tuleb ja südamesse läheb.

Vanamemm sorib sahtlites, lappab läbi pearätikute karbi, uurib voodilinu, laotab voodile kirju teki ja kiikab seda.

Mis asi küll peaks olema see ilus ja armas, mida Marele mälestuseks jätta?

Peetri vanem tütar tuleb hommikusöögiga.

«Oi, vanamemm, jälle oled sa kõik asjad kummutist välja tõstnud! Sa ei jõua ju neid ise tagasi panna, mis sa ikka neist hakatised, kui vanamemm nad metsast tõi. Nüüd ulatuvad nende ladvad pilvedeni. Kael on kange, ei paindu vaatama, kas ikka ulatuvad nende pehmete, valgete pilvedeni, mis nii ilusasti seal ülal ujuvad. Küll oleks hea seal lesida ja puhata. Tea, kas pärast seda... kui tuleb minna, saab pilvedel puhata? Ja kas pilved viivad kuu peale?... Nüüd ju inimesed juba käivad kuul. Kas kuul maad ka antakse, null koma kuus?

Oi jah, kuhu need hullud mõtted jälle läksid! Maa pealgi küllalt tegemist, kesse siis kuu peale...

Nii pidulikult kaunis on tänane päev, nagu heinamaarjapäev ikka ja alati vanamemme meelest on olnud. See on tema püha, nooremad sellest enam midagi ei tea. Vanasti sel päeval tööd ei tehtud, tantsiti ja lauldi, käidi vaatamas suvetuules lainetavat leivaviljamerd, siidjate okastega odrapõldu, liliedest kirendavat heinamaad.

Heinamaarjapäev... Lindudel on pojad pesast väljas, nüüd laulavad nad kõik koos kiidulaulu loodusele. Laulab mets, laulab tuul, pilvedki laulavad ja nendelgi on oma lõhn, värske ja puhas. Vanamemm tahaks kaasa laulda, aga ei tule välja, hääl on rooste läinud, kähiseb ainult.

Kadunud papa.. Oleks nüüd temagi siin! Kuidas see oligi, kui ta kord leidis sõnu, mida vanamemm nii kaua ja nii väga kuulda oli igatsenud?

See oli tookord, kui vanamemm streikima hakkas, ei tahtnud enam kirikusse minna külakingsepa tehtud kohmakate juhtnahast kingadega. Ihaldas peenemaid, kergemaid, läikivaid poekingi, selliseid, nagu siis juba oli teistel taluperenaistel. Kui papa linna sõitis, ütles vanamemm, et olgu aga olla! Oli valmis isegi nutma puhkema, kui papa ütles, et ei saa.

Papa ei ütelnud midagi. Tuli õhtul linnast, kingakarp vankripäras. Ja kui vanamemm karbi lahti harutas, tulid sealt nähtavale imeuhkesti säravad lakkkingad, kõrgekontsalised...

«Ega ma... vist... enam?» sosistab vanamemm vaevukuuldavalt, kui ta on riidest lahti võetud ja voodisse aidatud.

Vist?

Selles sõnas on palju rohkem, kui neli tähte suudavad väljendada. Veendumus, lootusetus, palve, kogu olemusest tõusev palve: aidake! Ma ei taha! Ma ei taha... veel!

«Kingad... mälestuseks Marele...» sosistab vanamemm.

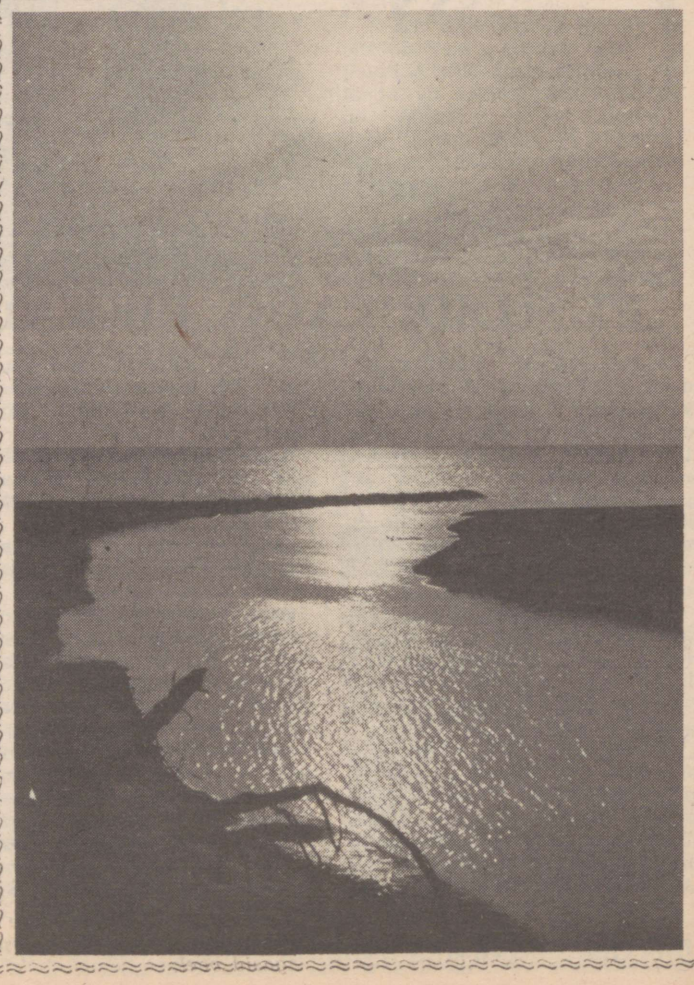
Kustuvad silmad vaatavad aknast mööda ujuvaid pehmeid, valgeid heinamaarjapäevaseid pilvi. Tulebki vist sinna puhkama minna.

Mare saab oma päranduse pärast matuseid. Ebalevalt pöörab kingi küll üht-, küll teistpidi. Tahaks naerda: heldeke, mis see vanamemm küll mõtles! Kingad ju peaaegu et möödunud sajandist! Aga naerda ei sobi, ja Mare võtab kingad ning pistab kuhugi kapi taha. Järgmise suurpuhastuse ajal põlevad need valusas tules tuhaks.

KODURAJOON LÄBI OBJEKTIIVI

VÄÄNA-JÕESUU.

H. UUSI FOTO

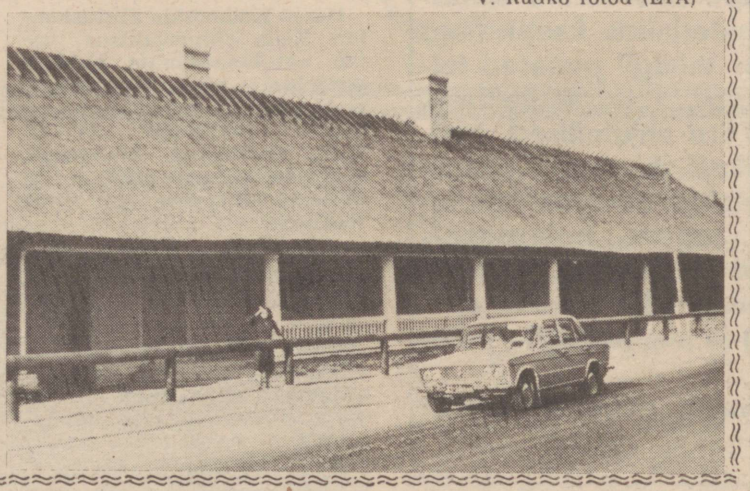
Vabariigi ühe elavama liiklusega magistraali Leningradi maantee ääres Viitnal ootab reisijaid meeldiv üllatus: restaureeritud vana kõrts. See omapärane 128 kohaga restoran tutvustab oma külastajatele XVIII sajandi lõpu arhitektuuri. Viitna kõrtsi menüüs on eesti rahvustoidud. Siin võib maitsta põdra-, metssea- või põldpüüpraadi, juua koduõlut ja kalja.

Viitna kõrtsi restaureeris vabariigi restaureerimisvalitsuse Rakvere osakond.

● Nagu varemgi, meelitab Viitna kõrts ligi hulgaliselt külastajaid.

● Viitna kõrtsi «perenaise» Maire Parindil on külaliste vastuvõtuks kõik valmis.

V. Rudko fotod (ETA)

VEEL KORD ETTEVAATUST!

Kuigi veeõnnetuste arv rajoonis on viimastel aastatel pidevalt vähenenud, tuleb neid ikka ette. Mullu uppus Harjus suplemisel üheksa inimest. Kolm neist olid lapsed. See oli viimaste aastate üks traagilisim veeõnnetus. Hukkus korraga kolm noorukit. Ülejäänud läksid ujuma alkoholijoobes (sealhulgas ka üks naine). Seega põhjustasid õnnetuse peamiselt alkohol ja laste järelevalvetus. Peale selle kiputakse ujuma kohtades, mis pole selleks ette nähtud ning kus igasugune vetteminek keelatud.

Hiljaaegu nõudis Sindis veeõnnetus ühest perekonnast kolme lapse elu. Põhjus — mindi suplema keelatud kohas.

Kohalikud nõukogud koos asutuste-ettevõtetega peaksid kandma hoolt selle eest, et piirkondades ehitatakse välja nõuetekohased ujumiskohad. Kus muidugi ei puuduks ka ühiskondlik järelevalve (vähemalt puhkepäeviti).

Ka ujumiskohtades tuleb vees viibides pidada silmas ohutuse nõudeid. Sageli armastavad suuremad poisid näidata oma oskusi ja jõudu vees: kiputakse kiusama oma vähese ujumisoskusega kaaslasi, surudes või tõmmates neid vee alla jne. Paraku võivad sellisel veehuligaansusel olla üsnagi kurvad tagajärjed.

Tihtipeale lõhutakse ujumiskohtades ülespandud päästerõngaid või kasutatakse neid suplemisel (Aegviidus). Õnnetus aga ei hüüa tulles ning sellisel omavolil võivad olla kurvad tagajärjed.

V. RANNAÄÄRE

LIIKLUSEST JA LIIKLEJAIST

Jalgratturitele juhitunnistused

Eesti NSV-s kehtivates liikluseeskirjades on öeldud, et jalgratturil peab olema juhitunnistus.

Liiklusreididel jalgrattureid kontrollides selgus, et vaid väga vähestel on olemas jalgratturi juhitunnistused. Nende puudumist vabandatakse enamasti sellega, et ei teata, kas neid üldse vaja on, kus ja kes neid välja annavad jne.

See hädavale ei pea aga paika, sest «Automi» Keila linna algorganisatsioon eksisteerib juba neli aastat, täpselt nii kaua on ta Keilas ka jalgratturi juhitunnistusi välja andnud.

Juhitunnistuste vajalikkusest on korduvalt juttu olnud nii «Harju Elust» kui ka Eesti Raadio liiklussaadetes, samuti televisiooni saates «Ringliiklus».

Juhitunnistuseta sõitmine on liikluseeskirjade punkti 157 sihilik rikkumine ja seega karistatav. Ka tüdrukutel-poistel, kes on saanud 12-aastaseks ning alustavad sõitmist jalgratastel, peavad olema jalgratturi juhitunnistused. Muidugi on tunnistuste saamiseks vaja põhjalikke teadmisi liiklusest ja oskust sõita.

Keilas alustati jalgratturi juhitunnistuste väljaandmist 3. mail 1978. a. Enne eksamit toimub konsultatsioonloeng.

Isik. kes on sooritanud eksami liikluseeskirjade tundmises, sooritab ka sõidueksami. Eksamile tulijal peab kaasas olema isikut tõendav dokument, õpilastel aga õpilaspilet. Eksam on tasuline ja maksab 1 rbl.

Eksamit on võimalik sooritada igal kolmapäeval Keilas Jõe t. 2-b «Automi» õppebaasis. Registreerimine toimub kella 18 kuni 18.30. Täpsemat informatsiooni saab telefonidel 45-699 ja 44-251.

Keila «Automi» õppebaasi uksed on alati külalislahkelt avatud ka nendele, kes oma varasemaid liiklusalaseid teadmisi ja oskusi täiendada tahavad. Jalgratturi juhitunnistusi saab ka «Automi» Harju rajooninõukogust, Rohu t. 25—20, tel. 498-898 igal teisipäeval ja neljapäeval kella 9—12-ni.

V. LUHA,
«Automi» Keila algorganisatsiooni esimees

KELLEKS OPID SINA?

UUSI ERIALASID TÜRI NÄIDISSOVHOOSTEHNIKUMIS

Alates 1924. a. on Türil ette valmistatud põllumajanduse spetsialiste. Aastate jooksul on muutunud õpitavate erialade nimetused. Viimasel ajal valmistab kool ette keskeriharidusega zootehnikuid ja tehnik-elektromehaanikuid vabariigi loomakasvatusele.

Alates käesolevast aastast on Türi näidissovhoostehnikumis zootehnika eriala õpilastel ainsana vabariigis võimalik spetsialiseeruda tööstusliku piimatootmise kõrval kalakasvatusele.

Spetsialiseerumine algab kolmandal kursusel. Poolteise aasta jooksul õpitakse kalade söötmist, pidamisviise, haigusi jt. kalakasvatusega seotud erialneid. Tulevaste zootehnikute-kalakasvatajate õppe- ja tootmispraktika on vabariigi paremates kalakasvatusmajandites. Loomisel on oma kalakasvatuse baas, mis jääb tulevikus kogu vabariigi kalakasvatajate ettevalmistusbaasiks.

Tulevastele kalakasvatusele spetsialiseerunud zootehnikutele kehtivad samad soodustused, mis on ette nähtud tööstuslikule piimatootmisele spetsialiseerunud zootehnikutele, näiteks stipendium koos majandi toetusega kuni 50 rbl. kuus, koht nüüdisaegses ühiselamus, soodustatud tingimustel toitlustamine jne.

Õpiaeg 8-klassilise kooli baasil kestab 3 aastat 7 kuud, keskkooli lõpetanutel aasta võrra vähem.

Uudiseks Türi näidissovhoostehnikumis on ka see, et tehnikumi juures asuvas Türi näidissovhoostehnikumi loomakasvatuskoolis on keskkooli lõpetanutel alates käesolevast õppeaastast võimalik 10 kuuga omandada tehnik-operaatori kutse.

Kõrvuti loomakasvataja teadmistega omandatakse masinarvutuse ja masinakirja aluseid. Samuti saadakse teadmisi kodukaunistamisest, käsitööst ja toiduvalmistamisest.

Nii tehnikumis kui ka loomakasvatuskoolis õppijad omandavad peale valitud eriala veel autojuhi ja mootorratta juhtimise oskused.

Lähemaid teateid saab Paide rajoon, Särevere s.-jsk., 202 850 Türi näidissovhoostehnikum. Tel. 74-473 ja 78-273.

M. MATT

Õppigem kultuuritöötajaks!

Jälle seisavad paljud noored raske küsimuse ees: millises koolis jätkata õpinguid. Võib-olla Viljandi Kultuurikoolis?

Keda huvitab töö kultuurimajades, klubides ja raamatukogudes, võiksid tõepoolest jätkata õpinguid selles koolis. Viljandi Kultuurikoolis õpitakse kahte erialа — klubitööd ja raamatukogundust. Klubitöö eriala lõpetaja omandab klubitöötaja kvalifikatsiooni koos ühe lisaerialaga. Lisaerialа (foto- ja filmiringijuht, koori- ja ansamblijuht, näiteringijuht, orkestrijuht, tantsujuht, klubiliste ürituste stsenaariumide koostaja ja lavastaja) annab õiguse töötada taidlusringi või huvialaklubi juhina. Raamatukogunduse eriala lõpetaja võib töötada raamatukoguhoidjana, bibliograafina või ka metoodikuna raamatukogus.

Sooviksime näha kooli õpilastena niisuguseid noori, kel on suur huvi kunsti ja kirjanduse vastu, kes tegelevad taidlusringis ning kel on tahet suhelda inimestega.

Koolil on ühiselamu, söökla, töötavad mitmed taidlusringid (estraadi- ja puhkpilliorkester, kooliteater, tantsurühmad jne.). Õpilastele makstakse stipendiumi 30 rbl. kuus, parimaile rohkem.

Kooli võetakse vastu õpilasi päevasesse osakonda keskhariduse baasil (avaldused esitada kuni 14. augustini), 8-kl. kooli baasil klubitöö erialale (avaldused kuni 31. juulini); kaugõppeosakonda keskhariduse baasil raamatukogunduse ja klubitöö erialale (avaldused kuni 10. augustini).

Sisseastumiseksamid on 13.—20. aug.

Täpsemaid teateid saab koolist: 202 900, Viljandi, Tombi pl. 8, tel. 53-598.

K. LILLEPUU,
Kultuurikooli õpetaja

HUVITAV AMET

Üks mitmekesisemaid ja huvitavamaid ameteid on kindlasti miilitsatöötaja oma. Iqas vanuses inimesed loevad kriminaalromaane ja vaatavad suure põnevusega kriminaalse sisuga filme. Täpsemalt on aga võimalik tutvuda miilitsatööga juba erialastes koolides. NSV Liidu SM Tallinna Miilitsa Erikeskkool valmistabki ette keskharidusega miilitsatöötajaid. Kooli päevasesse osakonda võetakse vastu sõjaväes tegevteenistuse aja ärateeninud kuni 30 aasta vanuseid keskharidusega füüsiliselt terveid noormehi. Õppeaeg koolis on kaks aastat. Kursantidele makstakse stipendiumi ja varustatakse tasuta toidu, vormirõivastuse ja ühiselamuga. Kooli lõpetanud saavad keskeriharidusega juristi kutse ja miilitsaleitnandi auastme. Pärast kooli lõpetamist suunatakse nad tööle Eesti NSV Siseministeeriumi organitesse ohvitseri ametikohale.

Kooli astujail pöörduda Harju Rajooni RSN TK Siseasjade Osakonna poole aadressil Tallinn, Müürivahe põik 4.

O. LUSMÄGI,
Harju Rajooni RSN TK Siseasjade Osakonna ülema asetäitja

Lev Prozorovski

Võõrad tuuled

1.

1. PEATÜKK

Järve äärest jooksis kooli poole keegi mees. Alina nägi teda oma kabineti aknast juba siis, kui tundmatu oli läbinud pool teest — oma kolmsada meetrit künkalist luhaheinamaad, mis kolhoosibrigadiride kooli hoonet järvest eraldas. Kolmekorruseline valge sammastega mõisahoone, milles asus kool, paiknes järsu nõlvaga künka tipul. Siinse maakoha endine omanik, balti sakslane oli ilmselt olnud pisut veidrik, muidu poleks ta oma pesapaika nii lagedale rajanud.

Päris järve taga algas meri. Järvest eraldas teda üksnes peentest kanalitest läbilõigatud kitsuke maariba. Kevadiste tormide aegu voolas merevesi pulbitsedes mööda neid kanaleid, purustas altpoolt järvejää, ujutas üle mulluse kollaka kõrkjastiku ja osa luhaheinamaad ning jõudis künka jalamile, millel asus sammastega maja. Hiljem vesi taganes, jättes endast järele pehmeks ligunenud tüma maa. Tõsi küll, luht kuivas kiiresti — mai hakul haljendas seal juba rohi. Kõrkjate all aga ei tahenenud maa talve alguseni.

Jahimeestel olid kõrkjastikus oma jalgrajad. Tihedates rägastikes varjusid metssigade pesakonnad, kevadel ja sügisel aga lendas järvele arvukalt rändlinde: luiged, sinikaelad, soopardid ... Sügiseste ülelendude päevil kirendas vesi põhjast tulnud partidest.

Järve kohal tiirutasid ka merekajakad. Päikeseloojangul kisendasid nad pikalt ja kaeblikult, nende kisa oli mõisahoones hästi kuulda. Sügiskuudel aga kandusid merelt siia rõsked pilved, nii et hingata muutus raskeks, ja kooli asukad, enamikus tugeva kondiga noormehed ja neiud, tavatsesid kiruda meest, kel oli pähe tulnud ehitada maja sellisele vastikule kohale.

Kuid praegu oli juunikuu — kõige rõõmuküllasem kuu aastas, lillede ja lõhnade kuu. Merelt kandus hellitav tuulehoog, roosatava hommikutaeva ja mere piir oli ääristatud kõrjastiku rohetava vöödiga.

Oli pühapäev. Kursuslased magasid veel.

Jooksja lähenes. Ta lausa lendas teed valimata otse üle heinamaa. Jooksis pilku tõstmata, otsekui päästaks end tagaajajate küüsist, ehkki tema järel polnud kedagi näha.

Väljasirutatud paremas käes hoidis tundmatu jahipüssi.

Alina avas akna, küünitas end vööni välja, tundis lõpuks jooksja ära.

«See on ju Vitolds! ... Hulluks läinud või! ...»

See oli tõepoolest kooli arvepidaja Vitolds Belevitš, veel mitte vana, kuid alati soliidne ja arukas mees. Ainult väga tõsine põhjus võis teda sundida käituma nii veidralt.

Noor naine lõi imestusest käsi kokku. Imestamiseks oli kuhjaga põhjust: vaikne, ergastav pühapäevahommik, ja äkki selline vaatepilt ...

Otse maja ees oli lai liivaga ülepuistatud plats, lilleklump keskel. Belevitš jooksis platsile, peatus seal, tõstis hetkeks oma hirmust moondunud näo, nägi Alinat aknal ja sööstis välistrepile. Komistanud tsementastmel, kukkus ta ja lõi end ära, ent tõusis silmapilkselt, jahipüss ikka veel kramplikult käes, ning jooksis koridori. Minut hiljem vajus ta juba direktori kabinetti.

Kolhoosibrigadiride kooli direktor Alina Janzeme polnud oma kahekümne kuuele eluaastale vaatamata argade killast. Tõsi, välimuse järgi oli tema iseloomu üle raske otsustada: lüheldast kasvu, heledad juuksed alati siledaks kammitud, põskedel lapselikud lohukesed.

Kuid nüüd Belevitšile otsa vaadates Alina ehmus. Ebaharilik oli muidu nii korraliku arveametniku välimus: silmad pärani, üks põsk verine, märjad juuksed salkus ripnemas ...

«Vitolds, mis sinuga on?»

Valju kolksatusega kukkus põrandale käte vahelt mahalibisenud jahipüss. Vitolds vajus raskesti hingeldades direktori osutatud toolile.

«Oh häda? Ma lasksin inimese maha! ...»

«Kuidas, lasksid maha?! Millise inimese?» hüüatas Alina.

Vitolds ei vastanud kohe. Niisutas keelega kuivanud huuli.

Noor naine sööstis laua juurde, valas klaasi vett, ulatas selle Belevitšile. Mees jõi ahnete sõõmudega. Tõmmanud hinge, alustas ta katkendlikult:

«Me läksime kõrkjastikku, kahekesi ... metssigu küttima ... Kõrkjad sahisesid ... ma mõtlesin, et metssiga ... tulistasin ja ... tapsin! ...»

«Kelle?»

«Meie mehaaniku.»

«Egle?!»

«Jah.»

«Võib-olla ei tapnud? ... Kus ta on?»

«Seal ... lamab kõrkjates ...»

Alina, kes kunagi pead ei kaotanud, säilitas ka seekord külma verd. Esimese telefonikõnega ajas ta voodist üles kooli parteiorganisatsiooni sekretäri õppejõud Otto Lapinsi ja kutsus enda juurde. Järgmisega teatas ta juhtunust rajooni miilitsaosakonda. Kõne vastuvõtnud korrapidaja keelas kõigil enne juurdlusorganite kohalejõudmist sündmuspaigale minna.

Belevitš aga konutas sel ajal ükskõikselt toolil.

Kool virgus pikkamööda. Maja ees olevale väljakule kogunenud kursuslastele andis jutuainet vana, päevi näinud «Moskvitši» ilmumine, millest tõtlikult väljus miilitsaleitnant, kriminaaljälituse inspektor.

Alina ootas välistrepil. Ta juhatas leitnandi oma kabinetti ja seletas, mis oli juhtunud. Miilitsavormis mehe ilmumine ei avaldanud toolil norutavale Belevitšile vähimatki muljet. Küsimustele vastas ta loiult. Ja küsimusi polnudki ei tea kui palju. Inspektor tahtis kõigepealt tutvuda paigaga, kus tragöödia oli aset leidnud. Jätnud Belevitši kahe kursuslase valve alla — uudis mehaanik Egle tapmisest oli jõudnud juba koolis levida —, tõttas leitnant direktori saatel mere poole, sinna, kus Vitoldsi jutu järgi pidi lamama surnukeha.

Lehmade piimaand

JUUNIKUU II DEKAADIL

Majand	Päevas piima lehma kohta kg	Võrreldes eelmise dekaadiga ± kg	Võrreldes eelmise aasta sama dekaadiga kg ±
KOLHOOSID			
1. Kuusalu	14.4	—0.1	—1.3
2. Rahva Võit	12.6	—0.1	—0.7
3. Koidula	11.9	+0.7	—0.3
4. Arukülа	11.6	+0.4	—0.8
5. Lauristini	10.7	—0.1	—1.0
6. Loksa	10.6	+0.3	—1.0
SOVHOOSID JA TEISED RIIKLIKUD MAJANDID			
1. Saue	14.8	+0.3	+1.1
2. Pirita	14.8	—0.2	—0.3
3. Kungla	13.4	—0.2	+2.1
4. Kurtna	13.3	+0.1	±0.0
5. Saida	12.9	+0.5	—1.3
6. Vasalemma	12.7	+0.4	±0.0
7. Vaida	12.7	±0.0	—0.3
8. Ranna	12.6	+0.1	—2.0
9. Riisipere	12.2	+0.9	—1.3
10. Alavere	12.2	—0.3	—0.3
11. Ravila	11.8	—0.1	+0.8
12. Saku	11.8	—0.6	—1.8
13. Kahala	11.5	+0.5	—0.6
14. Sommerlingi	11.5	±0.0	±0.0
15. Haiba	10.9	+0.5	—0.1
16. Kehra	10.7	+0.7	—1.1
17. Kostivere	10.2	+0.3	—0.6
18. Habaja	9.8	+0.6	—1.3
19. Ääsmäe	9.6	+0.5	—1.5
Keskmiselt rajoonis	11.8	+0.2	—0.6

Toimetuse uus telefon

«Harju Elu» toimetuse telefoni nr. 448-347 asemel on nüüd uus number 601-347.

ETKVL

Harju Tarbijate Kooperatiivi Kehra ehitusmaterjalide kaupluslaos on müügil punased tellised, fassaadtellised, Võru ahjutellised, harilikud ahjupotid, ehitusplokid, mineraalvatt, lubi, ruberoid, tõrvapapp, saepuru-, isolatsioonikuivkrohv- ja spoonitud plaadid, klaasplastikaatplaadid, pliidid «Pioneer» (195 rbl.), soome saunaahjud (110 rbl.) ja aiapidajatele polüetüleenvoolikuid.

Sealsamas võetakse vastu eeltellimusi silikaattellistele.

TÖÖPAKKUMISED

Keila Tarbijate Kooperatiiv vajab kiiresti **masinakirjutajat.** Teadete saamiseks pöörduda Keila, Haapsalu mnt. 57, tel. 45-040.

Tallinna Liha- ja Konservikombinaat vajab **elektrikuid, treialit, lukkseppi, autojuhte, traktoristi, kraanajuhti, sööklasse kokki, soojustehnikut, insenermehaanikut, insenerkonstruktorit, masinakirjutajat** (eestikeelse tekstiga) tükitöö alusel; **ehitustöölisi** ja **töölisi** tootmistsehhidesse (väljaõpe kohapeal).

Pöörduda Ülemiste tee 5 kaadriosakonda, tel. 211-281.

«Kungla» sovhoos vajab **elektrikut-autojuhti, farmilukkseppa, keevitajat** ja **nuumseatalitajat** (soovitav perekond). Sovhoosil ööpäevane lasteaed, loomapidamisvõimalus. Kohale sõita Tallinn—Nõva bussiga või helistada Keila 45-401, Kirikküla 42-297.

Saku Õlletehase ja Türisalu puhkebaasi ehitustele vajatakse kohe **krohvijaid, maalreid, müürseppi, keevitajaid** ja **sanitaartehnikuid.**

Pöörduda Tallinn, Paldiski mnt. 31-a, TTM Remondi- ja Ehitusvalitsusse, tel 476-242.

Harju Kolhooside Ehituskontori Keila ehitusvalitsus vajab **autokraanajuhte, buldooserijuhte, ekskavaatorijuhte, mehhanismide tehnilise teenindamise lukkseppa** (V—VI järk), **müürseppi, krohvijaid, maalreid, transporditöölist** ja **tislereid** (Riisipere ja Keila töökotta).

Teateid saab kaadriosakonnast Keila, Paldiski mnt. 21, tel. Keila 45-878.

Teede Remondi ja Ehituse Valitsus nr. 2 vajab algavaks hooajaks **traktoristi** traktorile T-150. Võimaldatakse elamispind.

Pöörduda Tallinn, Tulika 9, tel. 49-81-64 või 42-63-42.

Keila Tarbijate Kooperatiiv vajab kiiresti **masinatislerit.** Teateid saab Keila, Haapsalu mnt. 57, tel. 45-461.

Tallinna Liha- ja Konservikombinaat vajab seoses ehitustööde mahu suurenemisega **müürseppi, betoneerijaid, krohvijaid, maalreid, autojuhte, traktoriste, autolukkseppi, treialit, elektrikuid, tootmistsehhidesse töölisi** väljaõppega kohapeal, sööklasse **kokka,** finantsosakonda **ökonomisti, masinakirjutajat** eestikeelse tekstiga (tükitöö), Kiisale Ardi baasi **raamatupidajat** (korteri võimalus) ja **ehitustöölisi.**

Pöörduda Ülemiste tee 5 kaadriosakonda, tel. 211-281.

TEENINDUSKOMBINAAT «HARJU» vajab

Tallinna Paldiski mnt. 125 laia profiiliga JUUKSURIT, TRANSPORDITÖÖLIST teenindusautole, SEKRETÄRI-MASINAKIRJUTAJAT ja TELLIMUSTE VASTUVÕTJAT ehitus-remondijaoskonda, Vääna-Jõesuu randa — RANNATARVETE LAENUTAJAT, Saku moeateljeesse — JUURDELÕIKAJAT, Tallinna Linnuvabriku moeateljeesse — MEESTERÄTSEPAT, Tallinna Mesila tn. 28 mööblitöökotta — MEISTRIT.
Teatada Tallinn, Paldiski mnt. 125 kaadriosakonda II korrus, tuba 30, tel. 490-780.

Jõepaadeid

Lp. «ŽIGULI» OMANIKUD

Seoses ajutise alakoormusega Rakvere teenindusjaama Aravete tsehhis (Paide raj., Aravete) saate seal teha hooldustöid pikema ooteajata. Kasutage soodsat võimalust oma auto sõidukorda seadmiseks.

Teated ja eelregistreerimine tel. Paide 32-603.

* * *

Harju rajooni elanikud!

Kodumasinate paranduse kesktöökoda (Kadaka tee 74-b) annab informatsiooni metallkonstruktsioonide valmistamise kohta ja võtab vastu tellimusi külmutuskappide parandamiseks otsevalimise telefonil 93-226.

Kodumasinate Remondi Tehas.

SPORDILOTO

«Laupäevaloto» 17. juuni loosimise võidusummad olid: I variant —5 õigega 5000, 4 õigega 207, 3 õigega 7 rubla. II variant — 5 õigega 5000, 4 õigega 139, 3 õigega 5 rubla.

«Spordiloto» 21. juuni loosimise võidunumbrid olid: 24, 25, 26, 31, 41, 42 ja lisanumber 48.

«Spordiloto-2» — 10, 25, 26, 31, 39, 41 ja lisanumber 37.

TAIMEKAITSETEADE

Käesoleva aasta ilmastik on soodustanud kärbeste arengut. Praegu on hästi nähtav kapsakärbse kahjustus väljalangevate taimede näol põllul (ebarahuldav tõrje). Praegu lendab kaalikakärbes, mille tõrjeks on ristõieliste põlde vaja pritsida klorofossiga (0,3%). Peedipõllul kooruvad peedikärbse vaglad. Kuna mune on k. a. palju, tuleb põlde pritsida karbofossiga (0,3%), metatiooniga (0,2%) või Bi-58-ga (0,15%). Sibulakärbse tõrjeks (mune on kohati arvukalt) on vaja taimi kasta klorofossiga (0,3%). kuid ettevaatust, töödeldud põllult ei tohi toiduks kasutada rohelisi pealseid.

A. JAAMA,
Saku vaatluspunkti juhataja

Müüa juulikuus kuuendat korda lüpsmatulev **lehm.** Harju raj.. Nabala k., Pärtli t.. Sõita liinibussiga nr. 142 Pärtli peatusse. Lindemäe.

Müüa **diiselgeneraator** (mark УІ2У). Generaatori võimsus 100 kW. Pöörduda Tallinna Telefonikaugejaama, K. Marxi 14.

Kiiresti müüa hea noor **lüpsilehm** (4 korda poeginud) ja 1,5-aastane **mullikas.** Teat. Harju raj., Tuhala. Autobussi nr. 58 Tuhala peatus. Proses.

20. juunil kadus Rannamõisas pruun **kollikutsikas.** Leidjat palun hüva tasu eest teatada Harju raj., Rannamõisa s.-jsk. või tel. 448-451. Talts.

MITMESUGUST

Müüa 1,3-aastane **lehmmullikas.** Tulla Kostivere sovh., Vandjala küla. M. Bataškov.

Müüa mootorratas **«Dnepr MT-10»** (sõitnud 6000 km). Tallinn, Valdeku 70—3. Tšebotar.

Müüa **jalaga õmblusmasin, puutööpink, höövleid** ja **kirveid,** raadioaparaat **«Philips», heina, aknaraame** ja **plekktorusid.** Nissi kn., Rehemäe küla, Tänavaotsa talu. Kodus laupäeviti-pühapäeviti kella 11—17. J. Tammik.

Müüa soodsalt sõidukorras **«Moskvitš 408».** Teat. kell 8—16 tel. 474-436 või Tallinn, Mustamäe tee 137-118. Hiibus.

Müüa odavalt vähesõitnud **motoroller «Tuula 200M».** Kehra, Jaama t. 4—3. Tel. Kehra 246. Telgmaa.

LINNAKUTSEKOOL NR. 9

võtab 1978. aastaks vastu uusi õpilasi järgmistele erialadele: ELEKTRIMONTÖÖRID-AUTOJUHID. Õpiaeg 2 aastat. Vanus 16—16,5 aastat. AUTOLUKKSEPAD. Õpiaeg 2 aastat. Vanus 15—16 aastat. NAHKGALANTERIITOODETE VALMISTAJAD. Õpiaeg 1 aasta. Keskharidusega. Koolil on ühiselamu.

Dokumente võetakse vastu 1. juunist 202 900 Viljandi, Väike t. 12, tel. 53-358.

Sügavas kurbuses mälestame meie hulgast lahkunud kallist abikaasat, isa, vanaisa

Aleksander ITERIT
sünd. 3. nov. 1898
surn. 20. juun. 1978

Abikaasa ja lapsed perekondadega.

Avaldame südamlikku kaastunnet **abikaasale, lastele, lastelastele** ja **omastele**

Johannes EHANDI

surma puhul.

«Kungla» sovhoosi kollektiiv.

Kallis **Linda,** tunneme Sinule südamest kaasa armsa

EMA

kaotuse puhul.

Töökaaslased Vaida farmist.

Elsa ja **Vilma,** tunneme teile südamest kaasa kalli isa ja äia

Johannes EHANDI

surma puhul.

«Kungla» sovhoosi loomakasvatajad.

Kallis **Velda** ja väike **Triin!** Jagame teie leina kalli

ema ja **vanaema**

ootamatu kaotuse puhul.

Viinistu lasteaia kollektiiv.

Südamlik kaastunne **Elsa Allikmaale** isa

Johannes EHANDI

surma puhul.

Töökaaslased «Kungla» sovhoosi raamatupidamisest.

Avaldame teile südamlikku kaastunnet, tädi **Velda** ja väike **Triin,** armsa ema ja vanaema

Gerda LINHOLMI

kaotuse puhul.

Viinistu lasteaia lapsed ja lastevanemad.

Kallid **Väino** ja **Evald,** tunneme teile kaasa kalli isa ja äia

Johannes EHANDI

surma puhul.

«Kungla» sovhoosi taimekasvatajad.

Kirovi näidiskalurikolhoosi «Võidu Tee» osakonna autoremonditöökoja töötajad ja autojuhid mälestavad kauaaegset töökaaslast

Voldemar LOKKOTARI

ning avaldavad kaastunnet lahkunu **abikaasale** ja **tütrele.**

Avaldame siirast kaastunnet **Asta Ehandile** perekonnaga ema

Elinde GRAFFI

surma puhul.

Töökaaslased Harju Tarbijate Kooperatiivi Kose osakonna kontorist ja Kose sööklast.

Mälestame kallist venda ja onu

Johannes BRIIDOT

ja avaldame kaastunnet **abikaasale.**

Õed ja õelapsed perekondadega.

Eksperimentaalbioloogia Instituudi parteialgorganisatsioon leinab pedagoogikakandidaat

Abram REPPONENI

ja avaldab kaastunnet lahkunu **omastele.**

Avaldame siirast kaastunnet **Albert Trepile** perekonnaga armsa ema, vanaema ja ämma

Rosalie TREPI

surma puhul.

Saida sovhoosi mehhanisaatorid.

Avaldame kaastunnet **Endel Trepile** ema

Rosalie TREPI

surma puhul.

TK «Tootsi» Ellamaa jsk. freesturbatootjad.

Avaldame südamlikku kaastunnet **Endel Trepile** ema

Rosalie TREPI

surma puhul.

TK «Tootsi» Ellamaa jaoskonna kollektiiv.

Avaldame sügavat kaastunnet perekond **Trepile** ema, ämma ja vanaema

Rosalie TREPI

surma puhul.

Ääsmäe sovhoosi autojuhid.

Avaldame siirast kaastunnet **perekond Saratovile** armsa poja

Aleksei SARATOVI

traagilise surma puhul.

Autotransportdibaasi nr. 1 Kehra autokolonni kollektiiv.

Toimetaja asetäitja A. KALJUKIVI

Toimetus: Tallinn 200 102, Pikk t. 29-a. Tel. 601-347 ja 601-214, otsetelefon Harju 228. «Harju Elu» ilmub kolm korda nädalas. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimusi võtavad vastu kõik sideasutused, kuulutusi kirjastus «Perioodika», Pikk t. 73. tel. 601-727.

«ХАРЬЮ ЭЛУ» («Харьюская жизнь») — орган Харьюского Райкома Компартии и Харьюского Районного Совета Народных Депутатов. Объявления принимаются в издательстве «Периодика» гор. Таллин, ул. Пикк, 73, тел. 601-727.

Kirjastus «Perioodika» Tallinn, EKP Keskkomitee Kirjastuse trükikoda, Tallinn, Pärnu mnt. 67-a.
Formt A-3. Tiraaž 23 600. Maht 1 trükipooqen.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

MB-06722

Tellimise nr. 2135

ИНДЕКС 69861